Nisan 1952

Yıl : 2
Sayı: 6

TÜRK MASON DERGİSİ

Bu Sayıda Başlıca Yazılar :

Bir hür masonluk müjdecisi . . . . . M. R. M.
Masonluk ülküsü . . . . . S. Öncel
Masonlar nasıl çalışırlar? . . . . . İ. M. A.
Mason karakteri . . . . . Ârif Rüştü Görgün
Masonluğun dünya yüzünde yayılışı . . . . . Nazmi Sevgen
Filozoflarla mülâkat . . . . . .Cafer Ergin
Asya masonluğu . . . . . İbrahim Hoyi
Lâyık devlet ve dinî inanç . . . . . İ. M. Seydol
İnsanlık İdeali . . . . . Dr. Hasip Yıldırım
Mason âleminin büyük kaybı: Ömer Rıza Doğrul . . . . . ★
Yeni bir masonun intibaları . . . . . H. Ş.
İhtiyarlık var mı? . . . . . Ruhi Vamık Girgin
İdeal nedir? . . . . . Necdet Ekrem Olcay
Le Maçon dans la vie profane . . . . . G. Fotiadiy
Au frère qui s'en va . . . . . A. Hardy
Reflexion sur le grand architecte de l'univers . . . . . Germanti
Georges VI . . . . . H. Norad
La Philosophie des grands initiés . . . . . H. Norad

Türkiye'de Hür Masonluk Tarihi

İlâve halindeki, forma, mecmua ile birlikte, parasız verilir, ayrıca satılmaz.

TÜRK MASON DERGİSİ : İmtiyaz sahibi: **Mim Kemal Öke** ★ Neşriyat Müdürü: **Sinan Korle** ★ İdarehane: Aylâ Ap. Üçüncü kat. Sıraserviler, Taksim - İstanbul ★ Her nüshanın fiyatı 100 kuruş, senelik abone: 4 lira ★ Her türlü mektuplar (dergi müdürlüğü) namına gönderilmelidir.
★ TAN Matbaası - İstanbul

TÜRK MASON DERGİSİ

Türkiye Mason Derneği tarafından üç ayda bir neşrolunur

YIL 2 ★ İstanbul, Nisan 1952 ★ SAYI 6

BİR HÜR MASONLUK MÜJDECİSİ

★ M. R. M. [*] ★

Bahsetmek istediğimiz konu, İrlandalı John Toland adındaki filozof ve onun (Pantheisticon) serlevhasiyle yazmış olduğu, muhavere tarzındaki serbest şiirden parçalardır.

Toland 1670 de İrlandada doğmuş ve 1722 de ölmüştür, onun ömrü elli iki seneliktir. Malûm olduğu üzere, Anderson'un tensik etmiş olduğu Masonluk, ancak 1723 tarihinde ortaya konmuştu ki konumuz olan eserin 1700 tarihlerinde yazılmış olduğuna göre, Masonluğun tensikinden hayli evveldir.

Müellif Albert Lantoine bu eserden, tarih kitabında bahsederken muhtasar hülâsa olarak şunları söylüyor:

"Avrupanın din ve mezhep münazaaları sırasında bunlardan bıkmış, usanmış ve yorulmuş olan kimselerin içinde o münazaalardan çekinmeğe ve çekilmeğe cesaret gösterenler çıkmıştır, Toland da bu cümledendir."

"Toland'ın fikri, dinî ve siyasî her türlü müsta'har fikirlerin dışındadır. O, ancak münevver bir insan cemiyetinin nevi beşerin saadetinden başka bir şey düşünmeyen esaslarını ortaya atmış görünüyor. Onun gidişinde, faziletsizleri dışına atan bir gidiş belirmektedir. Bu gidiş, bir gizli cemiyet esası değildir pek... Fakat yine o, gizlilik de isteyerek, Masonluk müessesesi daha tensik edilmeden ona takarrub ediyor. Toland'ın rüyasını gördüğü şey, Masonların Réalisation'unu istemeğe teveccüh ettikleri mülâhazaları, karşılıklı bir ziyafet mükâlemesi şeklinde tasvir etmektir."

Görünür ki Toland, bir Panthéist'tir. Bu vahdeti vücut, vacibilvücut felsefesi şarkta çok eskidir.İbni Sina, Farabi bu felsefeye temas etmişler, İmam Gazzalî ise üzerinde sahih ve akait şeklinde işlemiş, Endülüs-

(*) Alber Lantoine'ın tarihinden.

lü İbni Rüşt de bu konuda çalışmış ve bahusus Muhiddini Arabî bu felsefenin üstadlarından sayılmıştır ki, tefekkür ve mülâhazası çok derindir.

Bu meslek Garbda, Şarkdan çok sonra belirmiş ve birçok mensupları zuhur etmiştir. İçlerinde Hollândalı Spinoza da vardır ki, o, bu felsefeyi, aslî mevzuundan çıkararak naturalisme'e iyice dayamıştır ve maddileştirmiştir. Bu bahis uzundur ve sadedimiz haricindedir.

Şimdi Toland'ın güzel incilerini bir altın tele ne şekilde dizmiş olduğunu görelim:

Ziyafette hazır olanlar:

Saadetimiz ve iyiliğimiz için,

Ziyafet reisi:

Evet Socratique bir dernek kurduk.

Hazır olanlar:

Felsefe muzaffer olsun,

Reis:

Serbest sanatlarla beraber.

Hazır olanlar:

Bizler müsavileriz, ayni yolun kardeşleri ve dostlar,

Reis:

Haset, niza ve inat bizden uzaktır.

Hazır olanlar:

Aramızda hilm ve mülâyemet, ilmü marifet, nezaket ve medeniyet hüküm sürer,

Reis:

Şiiri, musikiyi ve ziyafeti de sevelim.

Hazır olanlar:

Şi'r-ü-Edep ve sanat perileri ve hüsn-ü-cemal ilâheleri yardımcımız olsunlar.

Reis:

Hiç kimseye taan ve düşnam da etmiyelim...

Hazır olanlar:

Hurafattan, zulm-ü-itisaftan halâs olabilmek için hakikate ve hürriyete sadıkız.

Reis:

İçimizden haricileri de çıkaralım.

Hazır olanlar:

Her şey kapalıdır ve emniyet altındayız.

Reis:

Âlemde her şey bir (vahdettir) ve (bu), her şeyde (hep) tir.

Hazır olanlar:

Her şeyde hep olan şey Tanrıdır, ebedîdir, uludur, ne doğurur ve ne de fena bulur

Reis:

O kudret, Çiçeron felsefesinin iyi fiiller ve ameller hakkındaki kitabını, şevkli bir eda ile

inşad etmektedir (1) ey felsefe yaşa...

Hazır olanlar:

Akıl ve muhakeme hakikî kanundur; o, felsefenin de meşalesi ve nurudur. İyi yaşamak için fazilet kâfidir ve onda tam ve kâmil bir haz ve mükâfat mündemiçtir.

Reis:

Hazz-u-neş'e ve sürur, âkillere kazanç ve maddî mükâfattan daha kıymetlidir.

Hazır olanlar:

Hazz-u-sürur hür insanın fârik vafsıdır, hüzün ve keder de esirlerin.

Reis:

Kanunlara itaat elzemdir, çünkü onsuz ne temellük ne de emniyet vardır.

Hazır olanlar:

İmdi, biz hür olabilmek için kanunun esiriyiz.

Reis:

Hürriyet, aşırı serbestlikten başka bir şeydir, dikkat!

Hazır olanlar:

Hürriyet, inkıyat demektir...

Reis:

Hürriyet, kendisi için, Çiçeron Cumhuriyeti kanununun meşhur pasajını okur ki o, bu kelimelerle başlar.

Kendine yapılmasını istemediğin şeyi başkasına yapma!

Hazır olanlar:

İşte böyle kanunla sevk ve idare edilmek isteriz, hürafelerle değil...

Reis:

Hayalî kanunlar, âlemşümul oluştan ve tesirli olmaktan mahrumdurlar.

Hazır olanlar:

Bunlar faydasızdırlar da... Tatbik kabiliyetleri yok gibidir; onlar, yalnız tefsir ve tavzih etmek isteyenlere sermayedirler...

M. R. M.

---

(1) Bu bahsolunan kitap, Çiçeron'un bir felsefe eseridir ki, onda, faziletli insan, fenalıkların, elem ve kederin ve ölümün fevkinde gösterilmektedir.

Hile, hud'a, yalan ve riyanın muvaffakiyet vasıtaları olarak kullanıldığı yerlerde metin bir seciyenin ıztırap içinde sarsılmamasına imkân var mıdır?

MASONLUK VE ÜLKÜSÜ

★ S. Öncel ★

Masonluk toplu halde yaşıyan insanlar arasında bir ülkü beraberliği tahakkuk ettirmek için çalışan ve uğraşan bir insanseverlik müessesesidir. Sosyal durumları, milliyetleri ve akideleri ne olursa olsun bu meslek müntesipleri birbirlerine aynı ailenin fertleri ve aynı vücudün parçaları gözü ile bakarlar. Müşterek ahlâk esaslarını kabul etmiş olan fertler birbirlerine bağlıdırlar, kardeşçe olan ittihatları merkezî tek bir kuvvete bağlı değildir.

İdarelerinde vahdet yoktur. Ne beynelmilel bir politika teşekkülüne, ne de dinî bir cemaate benzemezler, zümreler halinde toplanır, kendi kendilerini idare ederler. Din ve milliyetleri her ne olursa olsun insanlar, insanlık camiasında nasıl birleşiyorlarsa, bütün Masonluk mahfilleri de ülkü bahsinde öylece tek mahfil halinde bulunurlar.

Bu suretle Mason kardeşliği her Farmasona aynen şamildir. Dinlerin çoğunda bulunan bu kozmopolitlik Masonluk Camiasına birçok haksız hücumların yapılmasına sebep olmuştur. Halbuki Masonluğun en şerefli ve en kıymetli noktalarından biri burasıdır.

İnsanlığı fikrî ve ahlâkî yükselişe sevketmekten ibaret olan Masonluk gayesine ulaşmak için daima kardeşlik ve tesanüdü telkin eder. Ve kendi âyini demek olan remzi hareketleri icra eder.

Masonluk gizli bir cemiyet değil, belki kapalı bir cemiyettir. Esas kanunları, tarihî ve mensuplarının adları saklı tutulmaz, meslekteki rütbe ve memuriyetleri gösteren işaretleri açıkça taşırlar. Mason olduklarını söylemekten çekinmezler. Esrar içinde kalan cihet birbirlerini tanımaya yarayan işaretleriyle, çalışma şekilleri tamamen ahlâkîdir. Masonluk ülküsünü tahakkuk ettirmek için manevî ve maddî olmak üzere iki yoldan yürür.

Manevî yol: Tesirleri içe ait olan bu birinci yol mesleğe girenlerin ahlâk ve bilgilerini yük seltmeğe çalışır. Ve bu yolda uğraşır. Mensuplarını vehimden, ihtirastan, hurafelerden kurtarmak ve daima doğruya, iyiye, güzele tevcih etmek gayesini güder.

Maddî yol: Tesirleri dıştan olan bu ikinci yol ise şefkat ve hayır müesseseleri kurmak ve idare etmek, halk terbiye ve bilgisini arttıracak kolaylıklar yapmak, terakki ve medeniyeti sağlıyacak vasıtalar yaratmak suretinde tecelli eder.

Masonluk esasında insanlık dostu, terakkiperver ve felsefî bir müessesedir. (Doğruyu aramak, iyi ahlâk aşılamak, insanlığın maddî ve manevî salâhını, fikrî ve içtimaî kemalini temin etmek) için kurulmuştur.

Diğer bir vazifesi de başkalarına ve kendi nefsine hürmet etmek, mutlak bir vicdan hürriyeti kurmak için çalışmaktır. Şiarı (Hürriyet, Müsavat, Kardeşlik, Tesanüt ve Teavün) dür. Her Mason her münasebetle kardeşlerine yardım etmek, onları tenvir etmek, haksızlıklara karşı korumak vazifesiyle de mükelleftir. Arz üzerinde sakin Masonları yekdiğeriyle birleştiren kardeşlik rabıtalarının bütün insanlara teşmil etmek için çalışır. Mensuplarına muhitlerinde iyi misal olmak, lisan ve kalemle telkinatta bulunmak su retiyle fikirlerini neşir ve tamim etmeyi de tavsiye eder. Mason, çalışmayı insanın esas borcu sayar. El ve fikir işlerini aynı derecede tebcil eder. Mason hür ve iyi ahlâk sahibi bir adamdır. Adalet ve hakkaniyeti herşeye tercih eder, batıl itikatlardan, âmiyane fikirlerden münezzehtir. Faziletkâr olmak şartiyle zengin ve fakir herkesle aynı derecede dosttur. Hayırsever, cesur, fedakâr, vakur ve her türlü gurur ve ihtirastan uzaktır. Masonluk taassubun her şeklini, ahlâk duygusunun bir galatı olarak telâkki eder. Dinlerin, itikatların, fikirlerin hepsini kabul eder. Yeterki bunlarla ahlâka aykırı bir şey öğretilmesin.

Masonluk bütün mânasiyle her şeyi inkâr edenleri, hiçbir mefkûresi olmayıp hiçbir şeye itikat etmiyenleri reddeder. Bir Masonluk mahfilinde zulüm, cehalet, hurafe ve yanlış fikirlere karşı mücadele edilir. Hak ve adalet akıl ve hikmet tebcil olunur. Fazilet için mabetler yapılır. Seyyiat için zindanlar kazılır. Masonluğun birçok âdet ve ananeleri vardır. Fakat Masonluk sadece bunlardan ibaret değildir. Cemiyetin ruhu, kendinde yaşıyan fikirdir. Arasına kabul edeceği kimselerde samimiyet; iyi ve temiz niyet ve metin bir seciye ister. Masonluk azasına hiçbir maddî menfaat

temin etmez. Masonlar yekdiğerlerine ancak ahlâken yükselme uğrundaki temiz çalışmalariyle bağlıdırlar. Mason mahfilinde hakikatler açıkça söylenir. Hatta riayet edilir. Fazilet bir menfaat aramadan işlenir.

Masonluk, insanlık fikrini kurtarmak için icad olunmuştur. Bu kuruluş düşünülmeden yapılan hücumlarla muhafaza edilemez. Ancak hazım ve tedbir ve üstün bir bilgi ile uzun ömürlü ve meyveli olabilir.

Masonluğun talimat ve mvzuunu tekris ve telkinlerin esasları teşkil etmektedir. Ve bidayette genç Masonun dikkat gözü mahremiyet fikriyle celp ve teshir olunmaktadır.

Masonluk hiçbir mezhep ve meslek ile mukayyet olmayıp tam bir istiklâl halindedir. Çeşitli ferdî çalışmaları tek bir kuvvet halinde birleştirir ve bunu yeni fikrin muzafferiyeti yolunda kullanır. Masonluk hiçbir devirde ne bir hükûmet, ne bir din ve ne de bir felsefî meslek ile birleşmemiş ve fikir hürriyetinden faydalanarak en hayırlı ve en doğruyu araştırmaktan geri kalmamıştır. (Masonluk siyasetle meşgul olmaz) prensibini güderek cemiyeti bütün siyasî fırkaların üstünde tutmuştur. (Masonluk dinî meselelerle uğraşmaz) prensibini ilân etmek suretiyle de bütün din ve mezhep ihtilâflarının fevkinde kalmıştır.

S. Öncel

Mahzâ yaşıyabilmek çareleri düşünüldüğü zaman necabet ve asaleti ruhiye ile düşünmek çok müşküldür.

Fazilet: Bulutlar arasında ışıldıyan bir yıldıza benzer ki aramızdaki mesafenin hudut ve eb'adını rakamlar bile tâyin ve ifadeden âcizdir.

Hakikati olduğu gibi gören, iyi ile kötüyü tefrik eden sinirlerine hâkim bir münekkit zümresi bir milletin mânevi sıhhati için ne kadar elzem ise kendi kendine hiç inanmıyan kendi milletinde yalnız ve yalnız kötü tarafları gören bir zümre de o kadar büyük bir tehlike ve tereddi alâmetidir.

Masonlar nasıl çalışırlar?

★ İ. M. A. ★

Masonlar hakikatin tecellisine kadar aşk ve derin samimiyetle çalışırlar. Masonluk çok eski bir cemiyet olmakla beraber hedefine vasıl olamamıştır. Çünkü mefkûresi âlemşümuldür. Çünkü onun hedefi beşerin elemlerine nihayet vermek, mağdurların göz yaşlarını silmek, zulüm ve taassubu gidermek, insanlar arasında kardeşlik ve karşılıklı yardım hislerini tenmiye etmek, her memleketin muhtaç olduğu fikrî ve ruhî inkılâpları hazme müsait insanlar yetiştirmektir.

Masonluğun sinesine alınan her fert orada her fikre hürmet etmeyi öğrenir. Bunu öğrenen âdet edinen insan ise memlekete getirilen her terakki ve teceddüt fikrine bağlanmasını bilir. Masonluk insanları daima cemiyet halinde yaşar toplu ve mütesanit görmek ister. Kendi teşkilâtiyle bu kabiliyetleri kuvvetlendirmeğe çalışır. Bu muazzam işlerin ârızasız, velvelesiz yürütülmesinde masonluk şiarının icabı olan vekar ve sekinetin rolü büyüktür.

Masonluk her dine, her fikre, her mesleğe hürmet eder. Fakat hiçbirine taraftarlık etmez, âzasını düşüncelerinde, hareketlerinde tamamen hür ve serbest bırakır. Elverir ki yapılan işde akıl ve hikmet rehber olsun, elverir ki yapılan iş samimî ve güzel olsun.

Masonluk muztarip beşeriyetin hayrına ve nef'ine matuf toplu veya münferit hareketler için lâzım olan unsurları yetiştiren bir fikir kaynağıdır.

Masonluk âzasından hiç birine, hiçbir sanat veya meslek talim etmez. Mason camiasında ne doktorluk, ne ressamlık, ne de diplomatlık öğrenilmez. Herkes insanlık için faydalı bir sanat veya meslek edindikten sonra mason atelyesine girer ve en feyizli enerjisini buradan alır.

Masonluğun bir gizli cemiyet olduğu ikide bir ileri sürülerek bununla itham edilir. Bidayette zulme ve cebre mâruz kalan masonlar gizli çalıştılar. Fakat bugün vicdan hürriyetinin câri olduğu her yerde masonluk gizli değildir. Beşerin ruhundan kopan tecellilere sahne olan mestur bir teşekküldür. Mestur oluşu kendi kuvvetlerini bir araya toplamak ve bu kuvvetleri

bisud münakaşalarla dağıtmamak maksadına matuftur. Çünkü mefkûre ancak sükûn içinde ve insanları ayıran mücadeleler haricinde doğabilir.

Çok zaman evvel Belçika meclisi meb'usanının bir içtimaında hazır bulunan mabuslardan âlim ve diplomat bir zat şöyle demişti:

'Siyasî, felsefî ve dinî bakımdan başka başka düşünen kimselerin düşünüşlerini serbestçe teati etmek, ruznamede yazılı meseleleri muhtelif nukatı nazardan müzakere edebilmek için bir araya toplanmaları ve bunlardan başka hayırlı işlere de müştereken vakfı vücut etmeleri lâzımdır. Mesailerini tam ve karşılıklı feragatle başarabilmeleri harikulâde bir hâdise olarak görülebilir. İşte masonluk bundan ibarettir, başka bir şey değildir. Dinî ve siyasî bilcümle efkâr ve mekasîdın fevkindedir'.

Masonluğun gizli bir cemiyet olduğu hakkındaki ithamlara verilen beliğ cevaplar ve bu cevapları teyid eden eserler yazmakla tükenmez.

Masonlar ahlâkan tekemmül ve asilleşme yolunda müsavi yolculardır. Bu yolculukta cehil, ihtiras, kin bilhassa riya gibi hallere galebe çalarak nefsini terbiye eden ve yükselten masonlarda hemcinslerine yardım düşüncesi hâkimdir. Masonluk müsavi hukuk ve şartlar altında müsavi kabiliyet ve liyakatle mücehhez, müsavi cehd ve ikdam gösteren insanlar arasında hiçbir fark gözetmez. Bunu adalet fikrinin muktezası bilir.

İ. M. A.

Güzel Sözler

Bütün hürriyetlerden önce düşünmek, inanmak ve şuura göre serbestçe söylemek hürriyeti — **Milton**

Kanun insanları hür yapmaz; kanunu hür yapacak insanlardır — **Thoreau**

Hürriyet kök salmaya başlayınca çabuk büyüyen bir nebattır — **G. Washington**

İdealist başkalarının mesut olmasına çalışan bir insandır — **Fard**

Eğer iftira bir yılan ise kanatlı bir yılandır; o, süründüğü kadar uçar da — **Jerrold**

İnsanın vazifesinde devam ve sukut etmesi iftiraya en iyi cevaptır — **Washington**

Masonlar ve Mason karakteri

★ Arif Rüştü Görgün ★

Hakikî bir mason, her şeyden evvel, kanun ve nizamların birer cürüm telâkki ettiği kötü hareketlerden, kusur ve kabahatlerden nefsini tenzih etmiş bir adamdır. Masonlukta müsamaha ön plânda yer alan bir haslet olmakla beraber, kötülükler, cemiyeti idlâl ve tahrip eden hareketler, zulüm ve itisaflar karşısında müsamahanın yeri yoktur. Her mason, içinde yaşadığı cemiyetin hayırlı bir uzvu, muktedir olduğu nispette cemiyet içindeki zavallıların vefakâr bir yardımcısı olmak durumundadır; kendini, din ve milliyet farkı gözetmeksizin, muhtaçların yardımlarına koşmakla mükellef tutar. Bunun içindir ki Masonlar, birer ferd olarak, insan cemiyetinin, en temiz ve en seçkin uzuvlarıdırlar.

Mason, aynı zamanda, mahviyeti, tevazuu kendine şiar edinmiş bir insandır; kibir ve azamet, hodgâmlık Masonluk prensipleriyle katiyen bağdaşamaz. Yüksek ahlâk ve karakter sahibi bir çok büyük adamları, âlimleri, mütefekkirleri kendine cezbetmiş olması, onun neşr ve telkin ettiği fikirlerin ne kadar ulvî ve insanlığın hayrına, felâh ve saadetine hadim umdeler olduğunu göstermeye kâfi gelir.

Masonlar, asırlardan beri demokrasi prensiplerini benimsemişler ve her yerde zulüm ve istibdada karşı savaşanların ön saflarında yer almışlardır. Bununla beraber Masonlar, kendi toplulukları içinde siyasete katiyen yer vermezler ve siyasî münakaşalarda bulunmazlar. Yalnız ilmî, felsefî ve sosyal mevzularla meşgul olurlar. Muhakak ki, aralarında muhtelif siyasî kanaatlere sahip olanlar bulunur. Fakat bu kanaat ayrılıkları, onların aralarındaki vifak ve muhadeneti, kardeşliği ihlâle bir sebep teşkil edemez.

Ve yine Masonlar, kimsenin dinine, itikadına, müdahale etmedikleri gibi, ilmî mahiyette olsa dahi, aralarında dinî mevzuların münakaşasına da cevaz vermezler. Her Mason kendi iman ve itikadında tamamen hür ve serbesttir. Esasen hiç bir iman ve itikada sahip olmıyanlar, yani kelimenin tam mânasiyle mülhit ve münkir olanlar Mason olamazlar.

Nefse hâkimiyet, herkese

hilim ve şefkatle muamele, riya ve tabasbustan içtinap, her yerde ve her zaman, olduğu gibi görünmek, sözlerinde ve hareketlerinde samimiyetten ayrılmamak Masonluğun azasına tahmil ettiği vecibelerdendir. Öyle ki, bir Mason, cemiyet hayatında kendisine verilen resmî ve hususî vazifeleri ifa ederken daima bu vecibelere riayet etmek mecburiyetindedir.

Mason, millet ve memleketinin refah ve saadeti, terakki ve inkişafı için muktedir olduğu her türlü hizmeti ifaya kendini borçlu gören, icabederse bu uğurda hayatını bile fedadan çekinmiyen bir insandır. O, bütün dünya milletlerinin sulh ve sükûn içinde yaşamalarını, birbirlerini kardeş gibi sevmelerini, birbirlerinin yaralarına merhem, dertlerine derman olmalarını, tahakkuku özlenen bir ideal olarak kabul etmekle beraber, millet ve memleketine yöneltilmiş bir tecavüze de bütün maddî ve manevî varlığı ile karşı koymayı en başta gelen ve en mukaddes bir vazife sayar.

Hülâsa: Masonluk, dünyada mevcut teşekküller arasında insanlığın hayrına hâdim en kuvvetli ve en eski bir teşekkül olmakla beraber, yukarıda da belirtildiği üzere, mensupları - insan cemiyetinin en temiz azasıdırlar.

Arif Rüştü Görgün

Mason sözleri

İman, adaletin temeli, sevgi, dostluğun bağı ve cemiyetin baş dayanağıdır. Bizler imanla yaşar ve onunla yol alırız.

Ümit, ruhun, hem emin, hem de sağlam olan çipasıdır ve "örgü" nün içindekiler saplanır.

Hamiyet masonluğu süsliyen en parlak bezek ve düşüncelerimizin en iyi mihenk ve en emin ispatıdır.

Bugün refah içinde gezer, dolaşır, yarın ise zaaf, düşmanlık ve kanılmaların iğri büğrü yollarında sendeliyebiliriz.

Bir hükümdarda görülen merhamet, tacını bezeyen her mücevhere yeni bir ışık, parlaklık katar.

Ana toprağımız bizi korumak için durmadan çalışmakta, doğum ağrıları çekmektedir. Oradan geldik, hepimiz oraya dönmeliyiz.

Fazilet, şeref ve merhamet hür bânileri yüceltsin..

Masonluğun dünya yüzünde yayılışı

II

★ Nazmi Sevgen [1] ★

İtalyada Middelesex Dükasının namına basılmış olan bir madalyadaki kayıttan 1733 tenberi Floransa'da bir Mason mahfeli bulunduğunu anlıyoruz. İtalyan Masonluğunun kuruluşu hakkında bundan başka malûmatımız yoktur. 1739 da Piyermont ve Sardunyada birer loca açıldı. 1742 de Romada gizli çalışan bâzı Mason mahfelleri vardı. Roma'da Masonluk ancak 1789 da meydana çıkabildi. İtalyan Grand Oryanı Roma'da 1861 de kurulmuştu. Faşistler tarafından darma dağınık edilen İtalyan Masonluğunun bugünkü vaziyeti hakkında maalesef bir malûmat elde edemedim.

İsveçte Masonluğun kuruluşu 1738 dedir. Çalışmalar bir müddet sekteye uğramış ve 1746 da yeniden başlamıştır. 1753 te İsveç Masonları, Prenses Sofi'nin doğumu münasebetiyle öksüzler için bir yardım evi açtılar. İnkişaf üzerinde, bu tesisin faydası oldu. İsveç büyük mahfeli 1754 de açıldı. Bir müddet sonra İngiltere büyük locasının muvafakatiyle istiklâl kazandı. İsveçte 50 mahfel ve 23101 Mason vardır.

Polonyada Masonluk 1739 da başlar. Fakat kuruluşiyle uykuya girmesi bir oldu. Ayni senede Kral İkinci Ogüst tarafından men edilmişti. 1778 de Stanislas Ogüst zamanında, kralın mülâyim muameleleri ve yakınlık göstermesi dolayısiyle Masonluk uyandı ve 1781 de Varşovada Cathérine à L'etoile de Nord mahfeliyle diğer bir mahfelin teşebbüsleri neticesi olarak Fransız büyük maşrıkı Varşovada kendi ritine bağlı localar açtı ve imkân hâsıl olursa büyük maşrık tesis etmek üzere Polonyaya bir heyet gönderdi. Heyet Polonyanın muhtelif şehirlerinde bâzı mahfeller kurdu. Eski ve yeni localar birleşerek 1784 de bir millî büyük maşrık tesis ettiler. Bu hâdise üzerine Polonya Masonlu-

---

[1] İlk makale geçen nüshamızda çıkmıştır.

ğu geniş ınkişafa mazhar oldu. 1790 da Polonyada 70 mahfel vardı. 1932 de Polonya Grand Lojuna bağlı 11, Alman Obédience'ına merbut 15 mahfel vardı. Danimarka Büyük mahfeli 1742 de kurulmuştur. Buna rağmen bu memlekette Masonluğun kuruluş tarihi katiyetle malûm değildir. Bilinen şudur ki, Lord Bayron'un üstadı âzamlığı zamanında (1747) İngiliz büyük mahfili tarafından Danimarka için bir büyük üstad tâyin edilmiştir. Başlangıç zamanında Danimarkada bâzı mahfeller kurulmuş olsa bile onların yaşamadıklarına veya çok gizli çalıştıklarına inanmak lâzım gelecektir. Çünkü 1754 de bunlardan hiçbir eser kalmamıştı. O tarihte İskoçya büyük mahfeli Kopenhag'da bir mahfel açtı ve bu mahfele İskoçya büyük mahfeline bağlı olmak üzere yeni localar açma salâhiyeti verdi. Sonradan bu mahfel istiklâlini ilân ederek İskoçya büyük mahfelinden ayrıldı. O sırada, Danimarka millî büyük mahfelinin tanımadığı locaların gizli faaliyet yapan birer teşekkül sayılarak haklarında kanunî muamele yapılacağı hakkında bir krallık iradesi neşrolundu. Bunu müteakip Danimarkada Masonluk hiçbir sekteye uğramadan yayıldı, genişledi. 1732 de bir emirnamei kralî ile hükûmet Mason cemiyetini resmen tanıdı. Danimarka büyük mahfeline bağlı 51 mahfel ve 1350 Mason vardır.

1738 de yabancı (Obédience) lara bağlı olarak İstanbul'da, Selânik'te, İzmir'de, Halep'te ve memleketimizin daha birkaç yerinde mahfeller açılmıştı. Bu tarihi, Türkiyede Masonluğun kuruluş tarihi olarak kabul edebiliriz. İlk Türk şûray-i âlisi 1861 de kuruldu. 1908 de Meşrutiyetin ilânı üzerine şûray-i âli yeniden tesis edildi. Türkiye maşrıkı âzamı 1909 da kuruldu.

İrana gelince; 1808 de İranın Paris sefiri olan Askerî Han, Pariste Sen Aleksandr Ekosse mahfelinde tekris edildi. 1836 da Londraya gelmiş olan Şahın büyük oğlu Zade Mirza ile küçük kardeşi Londrada Amitié mahfelinde Masonluğa kabul edildiler. Buna rağmen Masonluk İranda o derece inkişaf edemedi. Sire Geore Auseley Tahranda, İngiliz büyük mahfeli namına vilâyet üstadı âzamlığı vazifesini senelerce ifa etti. Fakat bu zatin bütün teşebbüsleri İran hükûmetinin muhalefetiyle

karşılandı. Bu sebeple Masonluk İranda yayılamadı.

Masonluğun Hindistana girişi 1728 dedir. (224 sene evvel) O sene Kalküta'da ilk loca açıldı. 1740 da bunu Etoile de L'Orient mahfeli takip etti. 1779 da Madlasda Mihracenin büyük oğlu Umde-tül Ümera Bahadır'ın tekris edilmesi Hindistan Masonluğuna inkişaf verdi.

Hindistanda olduğu gibi Afrikada da yer yer Mason mahfelleri açılmıştı. Bu cümleden olarak İngiliz büyük mahfeli tarafından 1735 de Gambia'da, 1736 da Cap Coast'da birer loca açıldı. Bunları diğer mahfeller takibetti.

Cezayir, Fransızlara intikal ettikten sonra Fransız Maşrıkı âzamı orada bazı mahfeller açtı. Cezayir, Oran, Bougie, Bon gibi büyük şehirlerde localar açılarak yerliler tekris edilmeğe başlanıldı.

1828 de Masonluk, Okyanusları aşarak Sidney'e, Paramataya, Melbourn'a kadar yayıldı, başka müstemlekelere de ulaştı.

1721 de Kanadaya, 1745 de Cap, Louisbourg, Breton'a girdi.

Şimalî Amerikada 1730 da İngiliz Büyük Mahfeline bağlı olarak Georgie'de ilk mahfel kuruldu. 1786 de vilâyet üstadı âzamı Samouel Alber muhafil delegelerini toplıyarak İngiliz büyük mahfeli namına haiz bulunduğu salâhiyetleri onlara tevdi etti. 1777 de Boston'un iki büyük locası istiklâl kazandılar. Amerikada Masonluk, kısa zamanda o derece inkişaf etti ve yerleşti ki, 1825 de Erié kanalının açılması münasebetiyle Nevyorkta yapılan merasime Masonlar alâmetlerini takmış, bayraklarını açmış olarak katıldılar ve vali ile adliye erkânı arasında şeref mevkii aldılar. Halk, ilk defa olarak Masonları resmî ve cazip kıyafetleriyle görüyordu.

1819 da Meksikada Fransız Maşrıkı âzamına bağlı birçok mahfel açıldı.

Merkezî Amerikada Masonluk 1824 te, Cenubî Amerikada 1822 de kuruldu.

Bugün Masonluk Mısıra, Filipinlere, Hindi Çiniye, Şanghaya, Madagaskara, Senegal'e, Asor ve Madera adalarına, Gine'ye, Mozambik'e, Malenezya'ya, Fiji ve Salamon adalarına kadar yayılmış ve âlemşumül bir mâna ve kıymet almış bulunmaktadır.

Asya, Afrika ve Okyanusyada muhtelif Obédience'lara bağlı binlerce mahfel, yerlileri ve henüz Masonluğun nur ve ziyasına kavuşamıyan yerlerdeki insanları kendi ittihat zincirine kıymetli birer halka olarak eklemekte ve bu baptaki mesai hummalı bir şekilde devam etmektedir. Meselâ Belçika Grand oryanına merbut Kongoda, Fransız Grand oryanına bağlı Cezayir, Fas, Somali, Gine, Mısır, Tunus, Senegalde çalışan, sayıları yüzleri geçen Mason mahfelleri vardır.

Âlemşumül Mason teşkilâtının iki bin küsur senelik tarihini böyle kısa bir yazının dar ve mahdut çerçevesine sığdırmak kabil değildir. Ben, bu çok kısa izahlarımla okuyucularıma dünya Masonluk âleminin tarihi üzerinde panoramik bir seyahat yaptırmak isterim ve o maksatla yola çıkmış bulunduk. Yolumuz çetin olmakla beraber belki sıkıcı da olmuştur. Çünkü sizi birçok rakamlarla yormuş bulunuyorum. Bu kuru rakamların işaret ettikleri mâna çok ulvî ve insanîdir. Bu rakamlar birer Masona işaret etmekte ve bu sebeple de gözümüzün önünde aklı, karalı rengârenk insanlardan mürekkep, hudut ve mesafe mefhumlarının fevkinde bir Masonluk camiasını canlandırmaktadır.

Bu rakamlar üzerinde bir noktaya daha işaret edeceğim. Amerikanın 140 milyon küsur nüfusundan kadın, çocuk ve masonluk idealleri için üzerlerinde henüz işlenmemiş insanlar hariç tutulunca geriye 20 milyon kalır. Birleşik Amerikada 3,522,395 Mason bulunduğuna göre nisbet dörtte bir demektir. Bu nisbet Fransada yüzde dört, İngilterede yüz beştir.

Elimizde milletlerin Mason miktarı ve nüfusları mevcut olduğuna göre bunları birer birer tetkik ederek daha tam ve daha kâmil bir neticeye varabiliriz. Maahaza dünya yüzünde beş milyondan çok fazla Mason bulunduğuna ve yine dünya üzerinde bu derece cihanşümul insanî bir teşkilât mevcut olmadığına göre bu netice karşısında biz Masonlar iftihar edebiliriz.

Nazmi Sevgen

Saadet: Elde mevcut olmıyan şeyleri istemekten ziyade hayattaki küçük nimetlerden istifade ederek halinden memnun olmıya bağlıdır.

Herbert Spenser'de vücudu mutlak fikri

★ C. Ergin ★

— Vücudu mutlak hakkında fikriniz nedir?

— Müfekkiremde - fıtrî olarak - tabiî illiyet fikri var. Sebep ile neticenin birbirlerine muadil olması zaruretini âdeta bir hads ile takdir ederim. Kâfi bir sebep olmazsa bir netice hâsıl olamıyacağını hissediyorum.

. . . . . Bizim tabiî kanunlarımız, önümüzdeki dünyamız hakikî vücudun birer timsallerinden ibarettir. Bunları bazılarının sandıkları gibi mutlak derecesine çıkarmak her türlü salim düşünce esaslariyle telif edilemez. Binaenaleyh tabiî illiyet esasının yanı başında bu illiyete faik bir esasa iman için de yer vardır.

. . . . . Benim için (tabiat üstü fikrini reddeder.) diye bühtanda bulunurlar, bunlar akidenin kıymet ve ehemmiyetini lâyıkiyle anlıyamıyanlardır. Ben hiçbir zaman, (tabiat üstü) fikrini reddetmedim. (Tabiat üstü) hakkında beslenen alelâde fikri reddettim. İnsaf ile düşünün! Ortada bir fizik kanunu varken ve bu kanunların değişmezliği bizzat uluhiyet kemali iktizasından iken ben bir mucize fikrini nasıl kabul edebilirdim.

. . . . . Müessir idrâk olunamaz, fakat buna karşılık eser - dar ve mahdut olsa da - yine idrâk sahasına giriyor. Herhangi bir şeyi ele alırsak alalım, idrâk ötesi bir varlığın vücubunu seziyoruz. Bizim fikirlerimizin - gerek haricî âlem, yani non moi, gerek (bâtınî âlem) e ait olan fikirlerimizin - hareket noktası münhasıran bizim şuur hallerimizdedir. Biz, bilirsin, iki türlü şuura malikiz. Bir kısmı kuvvetli hallerdir ki, bunlara his, idrâk deriz. Diğer kısmı ise zayıf hallerdir: Mülâhaza, muhayyile, tefekkür gibi... Birinci haller arasında giderilme-

si mümkün olmıyan bağlantılar vardır. Bunların meydana getirdikleri kudrete (gayri ena) Non ego namı veririz. İkinci kısımda ise bağlantılar giderilebilir. Bunların ifade ettiği kudrete ego - ena diyoruz.

Her iki halde de, görülüyor ki şuur bilginin biricik kaynağıdır. Şuur öyle bir kanaldır ki (idrâk edilemiyen) in tesiri, bize kendini gösterebilmesi için, mutlaka oradan geçmek zorundadır.

. . . Agnostisizmin esası, beşer müfekkiresi için Deisme olduğu halde bunu dinsizlik addedenler de vardır. Sen öyle düşünme! Hatırla ki, mutlakın - bir şahıs sıfatiyle - idrâk edilemiyeceğini söylemek, onların fikirlerince, mutlakın bir şahıstan aşağı tutulması demek olur. Halbuki bu ne kadar yanlış.... Böyle bir kıyas ancak aynı kıymette iki şey arasında yapılabilir. Zekâ ile irade nasıl mihanikî hareketlerin üstünde iseler, zekâ ve iradeye nisbetle pek âli olan başka bir vücut ta olabilir, bu ise idrâk edilemiyen varlıktır.

. . . . . Bir de her türlü tekâmülden, her türlü yaratma ve vücuda getirme fikrinden evvel umumî zarf fikri hatıra gelir. Bu, genişlik ve devam itibariyle tekâmülü de, halk ve icadı da namütenahi derecede geçer. Çünkü tekâmül ve halk ve icad kabili idrâk olabilmek için bir başlangıca muhtaçtır. Halbuki feza için bir başlangıç yoktur. Feza öyle geniştir ki, herhangi tarafından gidilirse gidilsin, müfekkirenin varabildiği haddan ötede daima gidilecek kısımlar kalır. Asgar nâmütenahi, âzam nâmütenahi..

Şu bizim kâinatımızın içinde bir nokta bile olamadığı bu feza fikri beşer müfekkiresini âdeta ezdiği için üzerinde israr etmek pek de doğru olmaz.

Fezayi nâmütenahinin hiçbir başlangıç ve hiçbir illiyet ve sebep olmaksızın daima mevcut olduğu ve olacağı şuuru bana öyle heyecan verir ki, tarif edemem. Bilmem sözlerimden fikirlerimi anlıyabildin mi?

Zira bu âlemde anlamak kadar, anlatmak da pek güç.

C. Ergin

Milletlerin kendi ruhî hususiyetlerini ifade için kurdukları rejimler, zamanın ve siyasetin tahavvülüne tâbidir. Ve bu yüzden rejim şekline istinat eden menfaat iştiraki esaslı bir mahiyette sayılamaz.

ASYA MASONLUĞU

★ İbrahim Hoyi ★

Asyada da masonluk eski bir tarihe maliktir. Onsekizinci Asır ortalarına doğru mason localarının kurulabilmelerini sağlıyacak malzeme ve imkânın bolluğu ile muhtelif bölgelerde, muhtelif şahsiyetler mason localarına alınmışlardır.

İran'da mason teşekküllerinin tam ve faal rol oynadıklarına dair elimizde kat'î malûmat yok tur. Ondokuzuncu Asır başlangıçlarında, İran'ın Paris büyük elçisi Askerî Han 1808 de Paris'te masonluğa kabul edilmişti. 1810 da da, Londra'da Moira dükü İran büyük elçilerinden Mirza Ebulhasan'ı mason yapmıştı. Yine aynı sene içinde, İngiltere'nin İran büyük elçisi Sir Gore Ustey, İran mason teşkilâtı reisliğinne getirildi ise de, memleket dahilinde ecnebi eliyle herhangi bir locanın açılmış olduğuna dair hiçbir kayda tesadüf edilememiştir.

Hindistan'da, aşağı yukarı askerî bir hüviyet taşımış gibi görünen ilk daimî localar Kalkûta'da 1730, Madras'da 1752 ve Bombay'da 1758 de açılmışlardır.

İki İngiliz büyük locası arasındaki ihtilâf ve rekabet Hint localarında da akis bulmuş ise de, Madras masonları yıllarca sonra ve ancak 1813 senelerinde aralarındaki ikiliği ortadan kaldırmışlar ve masonluk Bengal'de bütün kuvvetiyle gelişip yerleşmiş ve bütün muhitte kök salmıştır.

Bombay'da, Doktor James Burnes, 1843 Aralığında, "Batı Hindistan'ın Doğan Yıldızı" adı ile bir loca kurarak, kapılarını yerli şahsiyetlere açmıştır. Filhakika masonluğun en parlak devresini yaşadığı bu yıllarda, bu loca ilk toplantısında, biri Müslüman, diğeri Parsî olmak üzere, memleketin en münevver iki güzide evlâdını masonluğa kabul etmişti. Aradan yedi ay geçtikten sonra, üçü zerdüşti, ikisi Konfüçiyus akidesine bağlı, dördü de Müslüman olmak üzere dokuz yerli mason aynı locanın çatısı altında birleşmişlerdi. 1930 senelerinde, Aden ve Birmanya teşkilâtına bağlı olanlar da dahil, bu bölgede İngiliz usullerine göre çalışan 139, İskoç nizamlarına göre faaliyet gösteren 44 loca bulunmakta i-

di ki, şimdi sayılarının bir hayli ratmış olduğu ihtimal dahilindedir.

* * *

İran ve Hindistan'da, inşaat işlerinde çalışanlarda rastlanan bâzı usul ve âdetler gerçekten tetkike değer. Sir C. Purdon Clarke'ın yazdığı "Modern ve Şark amelî masonluğunda resim tahtası" isimli bir makalesinde ezcümle şöyle demektedir: "Şarklı esnaf, sanatkârın meydana koyacağı işte kullandığı usuller öylesine mükemmel surette gizli tutulmuştur ki, çoğu zaman, bunların karışıklığı karşısında şaşırır, kalırız. Ekseri seyyahlar, Şarklı bina ustasının, sahibolduğu bâzı hadsî melekeler dolayısiyle, plân, makta ve irtifa hesaplarına ihtiyaç duymaksızın, muhtelif kısımların icaplarını kale almadan ve esas bina hakkında kat'î bir kararа varmadan, yapacağı binanın muhtelif kısımlarının temellerine başladığına inanarak aldanmışlardır. Bütün görünüşlere göre, İran ustası, plân diye bir şeyden müstağnidir. İranlı usta fiiliyatta şöyle hareket eder: Bizim mimarlarımız gibi kâğıt üzerinde değil de, ayrı ayrı çizilerek bölünmüş ve her bir murabbaın ya bir tane, yahut da 4 tane dört köşe tuğlayı temsil eden bir resim tahtasının üzerinde yapacağı binanın umumî "nakşe" sini hazırlar. İşte bu resim tahtası, İranlı ustaların sanatlarındaki sırrın anahtarıdır. Ve bütün masonlar, bu resim tahtalarının "ustabaşının" çalışma odasındaki döşemenin minyatür bir nümunesini teşkil ettiklerini görüp anlamakla mânasını etrafiyle takdir ederler."

Netekim kadîm İran'da bu usulün tâ eskidenberi tatbik edildiğini gösteren diğer ve canlı bir misal de, Louvre müzesindeki dizlerinin üzerinde bir resim tahtasiyle oturmuş olduğu halde prens sınıfına mensup bir mimar veya bina ustasını gösteren bir Keldani heykelidir."

* * *

Şark Hindistan'ı adalarında, Seylân, Sumatra, Borneo ve Celebes'te de localar vardır.

Filipinler'de de, vaktile localar bulunmaktaydı. Manilâ'da ise 4 İspanyol locası açılmıştı. Öyle sanıyoruz ki, bugün bu bölgedeki mason locaları, Amerikan büyük localarının idaresi altında faaliyet göstermekle beraber, adaların bâzılarında Katapunan cemiyeti denilen bir teşekküle bağlı olanlar hakikî hü-

viyetini kaybetmiş bir masonluk sistemi tatbik etmektedirler. Şurasını belirtmek yerinde olur ki, Katapunan cemiyeti, aslında, vaktiyle İspanya idaresine karşı ayaklanmış olan birtakım liderlerin kurdukları ihtilâlci bir kuruldur.

Gelecek yazımızda umumî olarak Doğu masonluğundan bahsetmiye çalışacağız.

İbrahim Hoyi

Lâik devlet ve dinî inançlar

★ **İ. M. Seydol** ★

Hukukçular, ahlâkçılar, mütefekkirler devlete şimdiye kadar türlü türlü mânalar verdiler, devletin iktisadî, içtimaî, sosyal hayattaki ödevlerini belirtmeğe çalıştılar.

Bütün dünya tefekkür hayatında derin izler bırakan Yunan filozofu Aristoya göre devletin tabii gayesi fertlerinin en fazla miktarda menfaat ve hayrından ibarettir. Devlet vazifelerini en küçük ekonomik sahalara kadar teşmil etmek isteyenlere karşılık devlet vazifelerini yalnız iç ve dış asayişe inhisar ettirmek isteyen bilginler görülmüştür.

Fransız İnkılâbından sonra medeniyet dünyasında vuku bulan değişiklikler sahifeler dolusu yazılardan, âlimlerin tariflerinden daha beliğdir. Çünkü yaşayan gerçeğin, hakikatin bizzat kendisidir. Avrupada son bir, bir buçuk asırdanberi büyük sanayi devresi başladı, şehirler kalabalıklaştı, amele tekâsüfleri hasıl oldu: hükûmetler bu mütekâsif kütlelerin arzu, ihtiyaç, temayüllerine yabancı kalamazdı, gittikçe umumileşen seçim, basın, okullar halk hâkimiyetini çoğalttı.

Almanyalı (Hegel) devleti tarif ederken ona cemiyetin rehberi ve islâhatçısı ödevini de vermektedir. Bu tarzda üzerine ıslâhatçı bir ödev almış bir devletin Tanzimat, birinci ve ikinci Meşrutiyet nihayet Cumhuriyet devirlerinde yurdumuzda vazife gördüğünü kabul edebiliriz. Viyanalı (LORENS STEİN) devleti şöyle tarif eder: Devlet kendi kendine hareket eden ve muhtar bir şahsiyete yükselmiş olan insanların teşkil ettikleri bir cemaattir. Devlet fertlere

nazaran şahsiyetin en yüksek şeklidir. İdeal itibariyle devletin vazifeleri saymakla bitmez, namütenahidir.

Bu yazımızı dergimizin sütunlarına geçirmekten maksadımız ne devletin ödevlerini bir bir izah ne de devletin zamanla gelişmesini açıklamak değil lâik bir devletin vatandaşların dinî, kutsal itikatlarına, inançlarına karşı takınmak mecburiyetinde bulunduğu durumu belirtmekten ibarettir.

Ferdî saltanata müstenit bir mükûmet rejiminin vatandaşların mal ve canları kadar dinî itikatlarını da tazyik altında bulunduracağı gayet tabiidir. Şahsî devlet sisteminden kanuni devlet sistemine geçildikten sonra kanunlar ya örf ve âdetler şeklinde yahut usul, merasimine uygun surette meclislerin tasvibine mazhar olup ilân edilmiş kanunlar idare edenlerle idare edilenlerin hayatına, muamelât ve münasebatına hâkim olur. İlân edilmiş olan kanunlar ya dinî, ilâhî kanunlardır yahut lâik kanunlardır.

Yalnız bizde değil Avrupada münevver geçinen bir çok kimseler lâik devleti: (L'état Laïque) dinsiz, mülhid (L'état athée) zannederler: bu ruh hâleti dini istismar eden softa, papaz sınıfının, alelûmum mezhep tefrik etmeyerek bütün kiliselerin halk tabakaları arasına yaydıkları yanlış, iptidaî bir zihniyetten başka bir şey değildir.

Devletin lâik bir duruma girmesi demek doğrudan doğruya devletin hâkimiyetini bir din sınıfının müdahale, nüfuz ve tesirlerinden kurtarmasından başka bir mâna ifade etmemektedir. Hakikaten Rönesanstan, Reformdan nihayet 1789 Fransız İhtilâlindenberi gün geçtikçe tekâmül etmekte olan Lâisism din aleyhtarı olsa idi kiliseleri, müslüman memleketlerde camileri kapatır, din sınıfının faaliyetini külliyen menederdi. Asrî devlet hiç bir zümrenin, hiç bir sınıfın kendi işlerine müdahelesini kabul etmez. Lâiklik başka, (athéisme), mülhidlik yine başkadır. Alelûmum mülhidlik küllî bir kudretin, kâinatın haliki bir kuvvetin var olduğuna inanmamaktır, halbuki hükümet mutlak bir isbatiyecilik ile hiç bir zaman idare edilemez. Çünkü devlet her zaman vatandaşlarının dinî törenlerine, dinî hislerine, mukaddesatının asırlar boyunca caddelere diktiği âbidelerine hiç bir zaman bigâne kalamaz. Devlet vatan-

daşlarını bir kültür mihrakı etrafında toplamağa mecburdur. Devlet fertleri arasında bir nifak, şikak menbaı değil bir tesanüt, bir anlaşma, birleşme organıdır. Sosyal nizam, sosyal sulhümüsalemetten devlet her zaman sorumludur: bu itibarla devletin lâdinîliğini dine karşı düşmanlık, dine karşı fena nazar sahibi olmak yahut en hafifi dinî müesseselere alâkasızlığı mânasına alınmamalıdır.

Muhakkaktır ki lâik devlette tek tük mülhid rical bulunabilir, fakat büyük bir çoğunluk dindardır yahut dinin taklidî şekline değil de esasına, bütün ruhunun samimiyetiyle inanmış tır, bu halinde vatandaşların ekseriyetini temsil eden hükümet nasıl olur da istinat ettiği halk tabakalarının kutsal, dinî hislerine muhalif olabilir.

Lâisismi dinsizlik farzeden zihniyet dar bir mantık, ilim, felsefe ile görüş zaviyesi genişlememiş insanların zihniyetidir.

Avrupada devleti en ziyade lâikleştiren devletlerden biri de Fransızlardır. Kolejdöfransda profesörlük eden (PAULLEROY BEAULIOEU) asrî devlet ve vazifeleri adiyle neşrettiği meşhur bir eserinde lâikliğin din aleyhtarlığı mânasına gelmediği hakkında uzun sahifeler doldurmakta, bir çok sözüm onlara münevverlerin bu yanlışlığa düştüklerinden şikâyet etmektedir.

Bugünkü medeniyet refaha, maddî varlığa dayanan bir medeniyettir, muasır müesseseler iktisadî kıymetlerin doğurduğu, fennin hazırladığı (confortable: rahatlıklı) bir seciye, karaktere sahiptir. Maddî medeniyetin manevî huzursuzluklar yarattığı, kimbilir yarın için maddiyeci zihniyetin maneviyata daha fazla önem verip veremiyeceğini de tamamiyle kestiremeyiz.

Dünyanın hemen hemen her tarafında devlet lâikleştiği halde kiliselerin terbiyesi altında büyüyen bir kısım halk lâik devleti, dine düşman görmektedir, her vatandaşın dinî hislerine hürmet etmeyi meslek sayan masonlar her yerde her zaman lâisism hakkında bu yanlış fikirleri düzeltirlerse insanlığın gelişmesine büyük hizmet etmiş olurlar.

İ. M. Seydol

Çok kimseler, eğer büyük ihtiraslar ile başlarını derde sokmasalar idi; küçük şeylerle muvaffak olacaklardı — *Longfollov.*

İNSANLIK İDEALİ

★ Dr. Hasip Yıldırım ★

[Aşağıdaki yazı "Günün Mevzuu" başlığı altında Konya'da münteşir "Yeni Konya" gazetesinde başmakale olarak çıkmıştır. Ne makalenin muharririni, ne de gazete sahibini tanıyoruz; fakat hem muharririni, hem de bu makaleyi baş sütuna geçiren gazete sahibini tebrik ederiz. Dünya bu makalede ifade edilen güzel fikirlere ve insanlık idealine o kadar muhtaçtır ki, bu fikirlerin intişarına ve benimsenmesine hizmet etmek her neşir vasıtası için vazife olmalıdır. Makaleyi, memnuniyetle sütunlarımıza geçiriyoruz]:

İnsan Eşref'i Mahlûkat'tır. İnsana bu şerefi mânevi benliği bahşeder.

İnsan; kendinde mevcut "Tefekkür" hassası ile diğer bütün canlılara üstünlük temin eder ve tabiate hakim olur.

İnsan tefekkür ile "Hakikat"i; ezelden beri aranan ve bulunmıyan "Hakikat"i arar.

Dünyamız ve dünyamız haricindeki âlemler; henüz muammalarla doludur. Fakat beşer denen mahlûk; ileride bu muammaları birer birer çözecek ve meçhûlleri malûm yapacaktır. Ben bunları değil; iç âlemimizdeki "Tefekkür Yoluyla Gidilen Hakikati Arama"yı ele alıyorum:

Bu yol çok pürüzlü ve dikenlidir. Yalçın, sivri kayalar; dik uçurumlar bu yolun arızalarına nisbetle dümdüz asfalt gibidir. Bu yol; bir ömür boyunca zor katedilir. Bu yolculukta zaman mefhumu; mânasını kaybeder. Bu yolculukta; feragat, azim insan oğlunun sadık arkadaşlarıdır. İnsan oğlu bu yolculukta cehalet, ihtiras, kin, riya gibi ejderlerle mücadele eder. Bu amansız mücadeleden muzaffer çıkmakla da "Kendi Nefsini Yükseltmiş" olur. Böylece nefsini terbiye eden ve yükselten insanda "Hemcinsine yardım" düşüncesi doğar ve büyür.

"Hemcinsine yardım" mefhumu; "Mütekâmil insan" dimağına Has'tır. "Hakikatın fedakâr arayıcısı" olan insan; bu tekâmüle mazhariyyet için behemehal "İlm-ü irfan hazinesiyle zenginlemiş" olmalıdır. Böyle bir insan; "Tevazu" libasını giyip "Müsamaha" gözlüğünü de takarsa daha âlâ olur. Bu müsamaha gözlüğü ile her şey; her hâdise başka türlü ve temiz, nezih görülür.

Bu müsamahalı görüşle insan; "Karşısındakine hürmet" eder kimseyi ve hiç bir fikri hakîr görmez. En kabule şayan olmaz gibi görünen sözleri bile dikkat ve alâka ile karşılar. Böylelikle insan; "Kendisi de

hürmete lâyık" olur. Bu mütekabil hürmet hisleri, "Vicdan hürriyeti" denen nazlı bebeği doğurur.

Fikir tekâmülünün bu çok kıymetli nevzadı, büyümek ve gelişmek için daha evvel bahsettiğim ilim, irfan, hüsnü ahlâk, nefse ve ahara hürmet, hemcinsine yardım gibi gıdalarla beslenmelidir. Böylece gürbüzleşen "Vicdan hürriyeti" insan oğluna "Hakikati arama" yolunda iyi bir "Rehber" olur.

Hakikî mânasiyla vicdan hürriyetine sahip olan; başkalarına da bu hürriyeti "Hak" olarak kabul eden insan; yoluna daha büyük bir enerji ile devam eder. Bu yolda elinde "Hürriyet" kılıncı; belinde "Müsavat" kuşağı ve başında "Uhuvvet" tacı ile artık hiç bir engelden korkmadan yürür. Yolu üstünde her zerreye "Nur" saçarak zulmetleri aydınlatır. Göz yaşlarını dindirerek uçuk benizlerde hayat ve saadet tebessümleri yaratır. Hayata bir "Nefes alma" ile doğan ve son bir "Nefes verme" ile tam bir "İstiğna" âlemine intikal eden insan oğlunun; bu "Nefes alma ve verme" arasında geçirdiği hayatında bu tekâmüle irişip "İnsanlık ideali" ne varması bir hayal değildir. Bu bir "Hakikat" dır. Bu hakikat hayatta eserleriyle kendini belli eder.

Ferdler aileleri, aile toplulukları da cemiyetleri teşkil ettiğine ve dünyamız muhtelif milletler câmiasından ibaret olduğuna göre "İnsanlık ideali hakikati" nin vefalı arayıcısı olan insan ferdleri dünyamızda çoğaldıkça; dünyamızın manzarası değişecektir. Mütefekkir ve mütekâmil insanların ekseriyet teşkil ettiği küremizde; ıztıraplar azalacak; kavga ve cinayetler olmıyacak, beynelmilel ihtiraslar ortadan kalkacak; gümrük ittihatları kurulacak; hatta harpler unutulacaktır. Böylece her ferdinin yüzü gülecek olan dünyamızın; dinlerin vâdettiği cenneti aratmıyan bir hakikî cennet olacağı "Mutlak bir hakikat" dır.

Gönül; bu idealin tahakkuku ile bu cenneti görmek istiyor...

Dr. Hasip Yıldırım

Mason sözleri

Fazilet rayihası, akasya dalı gibi ebediyete ulaşan her masonun mezarında çiçeklensin.

Her mason duyan bir kalbe, ve gönülden veren bir açık ele malik olsun.

Bir kardeşin hatasını yaymaktan ziyade, kendi kusurlarımızı düzeltmiye azmetmeliyiz.

Nefsimizde hoş görüp affedeceğimiz bir şey için, bir kardeşi takbih etmemeliyiz.

MASON ÂLEMİNİN BÜYÜK KAYBI

Üstad Ömer Rıza Doğrul'un ölümü

Değil yalnız Türk tefekkür dünyasının, aynı zamanda, bütün İslâm tefekkür dünyasının da yeri doldurulmaz üstün bir şahsiyeti olan Ömer Rıza Doğrul kardeşimizin ebediyete intikali ile büyük bir kayba uğramış bulunuyoruz. Matemimiz büyük, elemimiz de derindir.

İlim ve irfan hayatımıza telif ve tercüme suretiyle yüze yakın eser kazandıran, birçok yevmi gazeteleri senelerce binleri aşan makalelerile tanıtan Ömer Rıza Doğrul Şark tefekkür sistemini nefsinde âbideleştirmiş garplı, aydın bir insandı. İlmî sahada, Türk münevverleri arasında İslâm dinini yakından tetkik ve takip etmiş, fakat asla taassup girdabına kapılmamış olan büyük bir mütefekkirdi. Denilebilir ki, memleketimizde İslâm dinini bugünkü anlayış ve kavrayışa göre anlayan ve anlatan âlimlerin başında gelen mümtaz şahsiyetlerden biriydi. Bütün ömrü boyunca okuyan, çalışan, yazan ve bu dinamik ve verimli mesaisini de yüze yakın eserle taclandıran "mission" sahibi, bu vazifeyi de gerçekten hakkiyle yapmış olan mütevazi fakat olgun, özlü ve verimli bir varlıktı.

Ömer Rıza Doğrul, edip İsmail Habip'in dediği gibi "dünyaya neye geldiğini bilenlere mahsus bir şaşmazlıkla, hedefine doğru ap açık yönelip, yolunu hiç bırakmadan, yaptığı işin hayırlılığını bilen bir kalb neşesiyle bereketli bereketli çalıştı durdu... Yaptığı nurlu işle, İslâmlığı sadece akide ve ibadet cephesinden görmedi.. O nun nazarında İslâmlık yalnız bir din değil, dünya çapında içtimaî bir "selâmetti." Nitekim bir zamanar çıkardığı mecmuaya da bu yüzden "Selâmet" adını koyuşu bundan ileri gelmişti.

Birinci Cihan Harbinde Tasviri Efkârda gazeteciliğe başlayıp uzun yıllar ilmî, siyasî yazılariyle bu sahada da kendisine haklı bir şöhret yapan Ömer Rıza Doğrul zafer Hasanın Ordu dilinden İngilizceye tercüme ettiği 10 cildlik "Asrı Saadet" tarihi ile, "Hazreti Ömer" ve "Kur'an Nedir?" adlı eserlere, Hindistanda İngilizce olarak yazılmış "İslâm Tarihi" ni, bundan başka, Kur'anı Kerim gibi muazzam bir âbideyi "Tanrı Buyruğu" ismiyle dilimize çevirdi. Ayrıca dünya edebiyatı şaheserlerinden irili ufaklı bir çok değerleri Türkçeye kazandırdı. Selâmet mecmuasında da, Pakistan millî şairi İkbalin "İslâm Felsefesi ve İleri Hareket" konferanslarını tercüme etti.

1950 seçimlerinde Konyadan milletvekili seçilerek fiilî politika hayatına da atılan Ömer Rıza Doğrul temiz, rakik kalbli, vefalı ve fâzıl bir insandı. İdealine âşık, hak bellediği yolda engin bir tevazula yılmadan yürüyen, seciye sahibi; Şark ile Garbı nefsinde kudretle birleştirip bağdaştırmasını bilmiş olan, hakikat sırrına erişmiş, dürüst, kâmil bir üstaddı.

Masonluk âlemi, çeyrek asrı mütecaviz zamandanberi varlığı ile iftihar ettiği, münevver konferanslariyle feyzinden nur aldığı bu aziz üstadına Sâni-i âzamı kâinattan rahmet ve mağfiret diler.

Yeni bir Masonun ilk intibaları

★ H. Ş. ★

Mason âlemine yeni intisap eden genç ve kıymetli bir kardeşimiz, intisaptan sonra yapılan bir toplantıda kardeşlerine intibalarını anlatmıştır. Bu kısa, fakat güzel hitabeyi sütunlarımıza geçiriyoruz.

Üstadı muhterem ve aziz arkadaşlar;

Korkulu bir devirde yaşıyoruz. Birçok insanlar tesellisiz ve ümitsiz bir hayat mücadelesi içindedirler. Ruhların ışık ver mediğini, mânevi âlemlerin güçlerini kaybettiklerini görüyoruz.

Hayatı birbirini ezmek, birbirinin ekmeğini kaparak yürümek mânasına alanların sayısı çoğalıyor.

İnsanları sevmenin, muhtaçlara yardım etmenin, ıztırap çekenlere koşmanın yaratıcı hazzını unutmuşa benziyoruz. Hal-

buki dünyanın bütün feyizleri bütün güzellikleri bu sevgiden geliyor. Ruhlarımız birçok tezatlar ve ıztıraplar içindeyken de yaşamanın şevkini bu kuvvette buluyoruz.

Hayat bilhassa muayyen bir yaştan sonra insanı kolaylıkla hodbinliğe doğru götürüyor ve insan o yıllarda kendi iç dünyasiyle çetin bir mücadeleye girmezse birçok ihtiraslar onu kolaylıkla ramedebiliyor.

Böyle bir mağlûbiyet hayatın en güzel duygularını da felce uğratmış oluyor, yalnız kendisi için yaşayan insan dünyanın ıztıraplarından sıyrılmış olmakla kendi kendisini beyhude aldatmaktadır. Artık ıztırap dediği şeylerle beraber hakikî hazları da duyamıyacak ve yaşamanın sırrına eremiyecektir.

Hayat, insanlara yardımın, sevginin, adaletin ve uhuvvetin aydınlığında kemale doğru gidiyor.

Arkadaşlarımızdan, dostlarımızdan (insanlar arasında adaleti tesis, uhuvveti tahkim maksadını güden müsamahayı nefse ve başkasına hürmeti esas alan bir teşekkülün) var olduğunu duyardık. Bir gün bu esasta toplanan his ve düşüncelerimizin sevkiyle mason olmayı istedik. İnsan bilhassa masonluğun gizli tarafları hakkında doğru yanlış bir çok şeyler duymuş yahut okumuştur. Fakat ilk günün heyecanlı anları içinde bize söylenmemiş ve duyulmamış bazı hakikatleri de öğrendik.

O gece bir remizler dünyasında dolaştık. Çocukluk, gençlik ve olgunluk çağlarını kolay ve çetin şartları ile hissettik.

Gözlerimiz bir karanlık içindeydi. Yalnız bir mi?.. Heyecanlarımıza karışan güzel sözler işitiliyor, konuşmayan bir kalabalığın mevcudiyetini yüzümüze çarpan ağır bir sıcaklıktan hissediyorduk.

İntizarları ile, imtihanları ile bütün anlar gelip geçti. Nihayet yine bilmediğimiz bir noktada yeminimizi ettik. Gözlerin bağı açılsın dendi, bu en heyecanlı bir andı, haricî nura kavuşuyor ve biraderlerini tanımak imkânını kazanıyordu.

Uzun zaman karanlıkta kalmış gözlerimiz açıldığı vakit etrafımızı dost yüzlerin çevrelediğini gördük. Yalnız kılıçlar bize doğru çevrilmişti, fakat gönlümüz o anda çelik parçalarının üstünden aşarak dost gönüllerle buluşmuş bulunuyordu.

H. Ş.

İHTİYARLIK VAR MI?

★ Ruhi Vamık Girgin ★

Muhterem kardeşlerim, yüksek huzurunuzda, ihtiyarlığa dair konuşmağa tecrübe bakımından azçok salâhiyetli olduğumu, şu kısmen ak, kısmen de yok haline gelen saçlarım göstermeğe kâfidir.

Bundan başka, insanın yaşile dişi arasındaki münasebeti ölçebilecek bir ihtisas şubesinde yarım asırdan fazla çalışan bir diş hekimi olmak da bana bu mevzuu seçmek cesaretini vermiştir.

Sırf kendi zaviyemden bakacak olursam, insan dişlerinin yaşındadır, diyebilirim. Bir çocuğun veya ihtiyarın yaşını dişlerine bakarak az hata ihtimali ile tayin etmek, daha doğrusu tahmin etmek mümkündür.

Tabiatin son inkişafları, şiryan tazyikini ölçmek imkânlarını verdiği tarihten beri, insanın yaşlandıkça damarlarının sertleşmesi ihtimallerinin arttığı da görülmüştür. Bu zaviyeden bakanlar "insan damarlarının yaşındadır" hükmüne varmışlardır.

Başlıca hayvanların neşvünema şartları tetkik edildiği zaman görülmüştür ki, insan müstesna, her hayvan, neşvünema devresinin altı misli kadar yaşamaktadır. Meselâ neşvünema devresi iki buçuk senede tamamlanan köpek on beş sene yaşar on beş yaşında neşvüneması tamamlanan fil reşid olur ömrü tabiî doksan senedir. Daha birçok misalleri bulunan bu müşahedeler şöyle bir tabiat kanununun yanlış olmıyacağı kanaatini uyandırmaktadır. Her canlı mahlûk neşvünema müddetinin altı misli sene yaşar. Bu hesapça 25 yaşında neşvünemasını ikmal eden insanın da en az 150 senelik bir ömre mazhar olması lâzımdır. Fakat bugün seksen, doksan yaşından fazla yaşayan bahtiyarlar parmakla gösterilmektedir. Bunun sebebini araştıran büyük hekimlerden bazıları, insanın 150 yaşına varmadan ebediyete intikali hâdisesini asabî hücrelerinin yenilenmemesinde buluyorlar. İki bin sene yaşayan balinanın uzun ömrü, asabî hücrelerinin daima tazelenmesi sayesinde mümkün olabilmekte imiş. Böyle düşünen hekimlere sorarsa-

nız, insan, asabî hücrelerinin yaşındadır.

Bogomoletz "Bogomoleç" adındaki Rus fizyolojisti tabiici de yeni bir nazariye ortaya atmıştır. Bugüne kadar, uzviyetteki rolü pek iyi bilinemiyen nenesci munzamlar, bu hekime göre, sağlığımızın en büyük nâzımı imişler. Bu nesiçlerin hayatiyetini idame eden yeni bir serum vasıtasiyle, peynir dişi çıkaran ihtiyarları gençleştirip ömürlerini uzatmak mümkün olacakmış. Yapılan tecrübelerde bu ihtiyarların dişlerinin yeniden çıktığı, saçlarının yeniden geldiği görülmüş. Bu nazariye doğru ise, "insan nesci munzamının yaşındadır" denebilir.

Uzun ömürlü olmanın sırlarını uzun ömürlü insanlara sormak âdettir. Yüz yaşını aşmak bahtiyarlığına ermiş birçok ihtiyarlar birbirlerine benzemiyen cevaplar vermişlerdir. Zaro Ağa için uzun ömrün sırrı yoğurttur. Bâzıları et yemedikleri için çok yaşadıklarını söylemişlerdir.

Meşhur tarihçi Seignobos "Segnobos" uzun ömrünü her gece saat onda yatmağa ve balo nedir bilmemeğe borçlu olduğunu tekrarlardı. Bazıları (kahkahalarıma borçluyum" demişlerdir. Bağırsaklarına minnettar olan uzun ömürlüler de vardır. "Hayatımı servetime borçluyum" diyenler var mıdır, bilmiyorum. Fakat böyle düşünenler olduğu muhakkaktır. Çünkü para maddî ve sıhhî şeraitin teminindeki rolü inkâr edilemiyecek bir âmildir.

Bütün bu görüşler, insanı bir hayvan, sadece bir hayvan telâkki ettiğimiz zaman, ayrı ayrı doğru olabilir.

Muhterem biraderler,

Söylemeğe hacet yok ki, insanın bütün saydığım maddî ve uzvî şartlara bağlı bir vücudu olmakla beraber, bir de ruhu vardır. "İhtiyarlık nedir?" sualine cevap verirken bu ruhu hiçe saymak, ihtiyarlık hâdisesini yalnız bir cephesinden mütalâa eden yarım ve sakat bir görüş olur.

Nice gençler biliriz ki, daha 25 yaşlarında iradeleri ihtiyarlamıştır. Nice ihtiyarlar da biliriz ki, azim ve iradeleri birçok gençleri kıskandıracak derecededir. Şair ve doktor Abdullah Cevdet, ihtiyarlık yaşında, şu kıtayı söylemiştir:

Azmim henüz yirmi beş yaşındadır,
Bakma saçlarımda coşan aklara;

Bu nefiri bana desti hak verdi,
Nefham gidecektir çok uzaklara.

Bugün dünyayı ve memleketimizi idare eden şahsiyetlerin çoğu yetmiş yaşını geçkin insanlardır: Truman yetmişe yakındır, Çörçil yetmiş yedi yaşındadır. Fransız Cumhurbaşkanı yetmiş yaşındadır, Batı Almanya başında bulunan Adenauer yetmiş beş yaşındadır, Stalin yetmiş bir yaşındadır, Celâl Bayar yetmiş yaşındadır. Bu da gösteriyor ki, iş başında kendini gösteren enerji, vücudün değil, ruhun, azmin ve iradenin yaşiyle ölçülüyor. Bu da gösteriyor ki, fikirleri kireçlenmiş ve sertleşmiş bir genç, damarları kireçlenmiş ve sertleşmiş bir ihtiyardan daha ihtiyardır ve insanın hakikî yaşını ruhunun tazelik derecesinde aramak lâzımdır.

Muhterem biraderler,

Ruhumuza bu tazeliği veren şey nedir?

Ben buna bir tek kelime ile cevap vereceğim: İdeal!

Evet, ideal, mefkûre, iman!

Allah, din, millet, insanlık gibi yüksek bir fikre inanmış ve onun tahakkukunu kendisi için bir ideal haline getirmiş insanların ruhunda, yüz yaşına bile gelseler, her an büyük arzular kaynar. Bu arzular cinsiyet, tegaddi hareket arzularından çok daha kuvvetlidir ve onlar için ihtiyarlamak yoktur. Meslek ve aile gibi daha küçük idealler bile insanın mânevî hayatına hayat katabilirler.

Mânevî hayatı zengin ihtiyarların gençleri imrendiren bir enerji feyezanı içinde yaşadıklarını ve ideallerinin cazibesiyle uzun ömürlü olduklarını görüyoruz.

Evet, insan dişlerinin yaşındadır; evet, insan damarlarının yaşındadır; evet; insan asabî hücrelerinin yaşındadır: Evet, insan nesci munzamının yaşındadır; fakat bu, insanın yalnız fâni vücudu için muteber ölçüler olabilir. Biz ruhun vücut üzerinde ne muhteşem bir otoritesi olduğunu da görüyoruz. Bu vücut, ona hükmetmesini bilen zengin bir ruhun emrinde, bir köle gibi itaatlıdır. Bu hakikati arayanlar günlük hayatın her safhasında her gün müşahede edebilirler. İşte bu bakımdan insan, ne dişlerinin, ne damarlarının, ne asabî hücrelerinin, ne de nesci münzamın yaşındadır. İnsan, arzularının yaşındadır; insan, fikirlerinin yaşındadır;

tek kelime ile insan, idealinin; mefkûresinin yaşındadır.

Muhterem kardeşler,

Tepeden tırnağa kadar, şu nâçiz uzviyetime bir göz atınız, aranızda benim gençliğimi hatırlayacak yaşta bulunan kardeşlerim, benim uzvî istihalemi şimdi gözleriyle görmektedirler. Yetmiş yaşımdan birkaç ay aldım, fakat Cenabı Hak, bana yine huzurunuzda bulunmak ve konuşmak fırsatını da, heyecanını da, kudretini de veriyor. Çünkü ben "yaş yetmiş, iş bitmiş" diye, ümitsiz, arzusuz, idealsiz bir emekli ihtiyar gibi köşesine çekilmiş, elini şakağına dayayıp ölümü düşünen bir insan değilim. Hepimizi burada toplayan yüksek ideal, beni daima gençleştiriyor ve canıma can katıyor.

Mlhterem biraderler,

Şimdi "İhtiyarlık nedir?" sualine daha kolay cevap verebileceğimi ümit ediyorum, ihtiyarlık, insanın fâni hayatının fevkinde ideallere inanmamaktır. Bütün ömründe fâni arzular peşinde koştuktan sonra, bu arzular tükenince, bitkin bir halde, yaklaşan ölüme teslim olmağa hazırlanmaktır. İhtiyarlık mânevî ateşin sönmesidir.

Bir mefkûreye sahip olan bir insan, istikbalin ufkunda ölümü değil, gayesinin tahakkukundan doğacak beşerî saadeti gördüğü için, bedbin değil, nikbin yaşar.

Ruhu daima ümit, kalbi daima arzu, ve vicdanı daima huzur içindedir. Bu ideal ona bütün hayatında hayırlı işler yaptırdığı için, hasenatının sayısız hâtıraları ona gülümser. Maziye baktığı zaman da, istikbale baktığı zaman da içi açılır ve devamlı acılar ve devamlı bir ferahlık duyar.

İşte şimdi bir doktor gibi düşünebiliriz. Bu derin vicdan huzurunun cümlei asabiyeye verdiği sükûnu inkâr etmek mümkün müdür? Vücudumuzun her tarafında sinirlerimiz bulunacağı için, cümlei asabiyemizdeki muvazene, bizim birçok zorluklara, engellere, hayatın sayısız keder ve endişelerine, kaderin aksiliklerine karşı mukavemetimizi ve binnetice ömrümüzü arttırır.

Bugün "psiko-somatik" adını alan yeni tababet pek çok hastalıkların kökünü ruhta bulmaktadır. Sağlığımızın da deposu ruhumuzdur. Bu ruhun en büyük gıdası ümit, ümidin en büyük şekli de idealdir.

Muhterem biraderler.

Bizi burada birbirimize bağlayan da idealden başka nedir? İhtiyarlık "uzvî ateşin sönmesidir" demiştim. Artık olanca imanla söyliyebilirim ki, bize bu ateşi daima veren Masonluk teşkilâtımızın sinesinde ayrı ayrı başarılarımız ne olursa olsun, hepimiz birbirimiz kadar genç kalacağız. Şair:

İhtiyar olsam da gönlüm
tazedir.

diyor. Ben de hepinizi yirmi yaşını süren genç kalbimin bütün sevgi, heyecan ve saygılariyle selâmlıyarak sözlerimi bitiriyorum.

Ruhi Vamık Girgin

EBEDİYETE İNTİKAL EDEN BİR KARDEŞİMİZ

Doktor Orhan Tahsin 1295 yılında İstanbulda doğmuştur. Cebbi Hümayun kâtiplerinden Hacı Tahsin Beyin oğludur. Galatasaray Lisesinde tahsilini tamamladıktan sonra tıp tahsili için İsviçrede Lozan Üniversitesine girmiş ve tahsilini ikmal ederek İstanbula avdetinde Tıp Fakültesinden diploma almıştır. 1910 da Haseki Hastahanesi emraz ve ameliyatı vilâdiye ve nisaiye tabibliğine tayin edilen Dr. Orhan Tahsin, bu hastahanenin başhekimliğini de yapmıştır. En eski âzasından bulunduğu Türk Tıp Cemiyetinin ve diğer tıp müesseselerinin reisliklerini de ifa etmiştir. Kızılay ve Çocuk Esirgeme Kurumu gibi müesseselerin başında bulunmak suretiyle hayır işlerinde yararlıkları görülmüştür. Muhtelif tıbbî cemiyetlerde kıymetli t e b l i ğ l e r d e bulunmakla beraber mühim vakalar da takdim etmiştir. Balkan Harbinde ve Birinci Cihan Harbindeki hizmetlerine mukabil harb nişaniyle ve Hilâliahmer gümüş madalyasiyle taltif edilmiştir.

Aramızdan ebediyen ayrılması, kendisini sevenler üzerinde derin teessür uyandırmış olan bu güzide kardeşimizin kederli ailesine Dergimizin teessür ve tâziyetlerini arz ederiz.

İDEAL NEDİR?

★ Necdet Ekrem Olcay ★

İdeal bir gayeyi kemaldir. En büyük hedef ve son varılan noktadır. Tamamlanmamış bir gerçeği, fikir ve irade ile natamamlıktan kurtarmaktır. Bu ideal tasavvuru, bir ideye göre inkişaftır. İdeal bir olgunluk fikrinin nev'i ve derecesiyle yükselişin nihaî noktası olan insan ve Allahtır.

İdealimize metafizik anlayışla, idenin, aklın, muhakemenin âfaki görünüş şeklindeki tasavvurudur.

Pratik mânada ise: Umumiyetle idelerle tatmin edilen bir çabalamanın, bir zihniyetin iradede oluşudur.

İdeal, bir ümidin imanıdır. Bu imanın bütün hüviyeti yalnız düşüncelerimizin esasını teşkil etmeyip, kanaatler, iyilik ve güzellik mefhumu örf ve âdetlerin insanın yaratıcı kuvvetinde bina etmektir. Bütün evsafiyle tekemmül yolunda kemâle vusuldür.

O halde idealin en mühim âmilleri, ahlâkî ve bedîî temellere dayanır. Buradaki arzular iradenin hizmetinde bulunan karakterde toplanır. Karakter insanlık vahdetinin, hayat üzerindeki inikaslarını iç ve dış âlemimizin ahengiyle mütevazin kılar. Bütün bu muhassıla: Bilginin doğuşu, inanış ve şüphe ile uyandırılmış olan ruhun. maddeye bir şekil vererek tecrübeye dayanan bir metotla varlıkta görünmesindendir.

İnsanların hemcinsine olan rabıtaları insanlığın tabiî ve ahlâkî kaidelerinin çerçevesi akıl vasıtasiyle tâyin edilir. Bu rabıtaların ideal hedefi, vasıtaları birbirlerinin hizmetlerine arzetmekle ehemmiyet kesbeder. İşte bu zihniyetin inkişafında yardımın doğmasiyle, elem ve ıztırapların azalması bertaraf edilmiş olur ki insanlıkça aşılması icabeden zorluklar ortadan kalkar.

Cemiyet nizamının esas kuruluşu, dinî telâkkilerin ahlâk üzerindeki tesirlerinden ziyade fertte aranılan insanlık vasfının ideal görüşünde olmasındadır. Din ahlâkın müeyyidesi ve bir müdafaa tedbiri olarak kalmalıdır.

Hegel'e göre idealizme: Gerçek sonsuzluğun umumîleşmesi, yaratıcı kuvvetinin azametindedir. Bu umumî bütünlüğün hakikî oluşundadır. Bu oluş için-

de yaşadığımız hayatın tâ kendisi, ideali ve felsefesidir.

Fichte ise: Doğmatik bağlantıları ortadan kaldıran ve hareketlerin zekâ delâletiyle hürriyete bağlıyan bir görüş olarak kabul eder.

EFLÂTUN'a göre idealizme: Hüviyetinde tekâmüle giden bir tefekkürün çıkışı ve olmaklığıdır. Bu tefekkür tarifleri afâkileştiren öyle mantık fantazisidir ki, onda insanlık çevresinin üstünde şahlanan müstakil bir büyük lüğün özlenişi sezilir. İmandan fışkıran bu âlem idealistlerin temel taşının nüvesi, dünyayı taşıyan, gören bir aydınlığın gerçekleşmesidir.

Tefekkür âlemi hayat akidelerini kültür hamuleleriyle doldurmuştur. Tarih baştan başa bir destandır. Yunan medeniyetinden başlıyarak tâ Romalıların ve oradan Rönesansa uzanan ve meyvalarını vermiye başlıyan ideal atik hikmet, dinlerin sevgi fikri ve nihayet herkesin insanlık üzerindeki vahdetini teşkil etmiş görülmektedir.

Doğmatik bir idealizme üzerinde durmak iyi ve kötüyü tefrik edememek demektir. Mübrem usul ve sistemler dahilinde mantık prensiplerinin çerçevesi içerisinde hareket etmek mecburiyeti bizim iman dolu ideleri-mizi tabiat karşısında küçültmez mi? Naturalist bir idealizme bağlanan bir ressamı küçültebilirmiyiz? Bu şekilde düşünmek ifrata kaçmak olmaz mı?

İdealizme bağlanmıyan bedbinler: Dünya daima geniş bir ifadeden başka nedir? Yokluğun emniyetsizliği içinde, şaşkın ve bedbin hayatın sonsuz ıztıraplariyle karşı karşıya ümitsiz bir halde... dünya sadece bir noktadır. Bütün insanlık bir nef'hadan ibaret... hayat diyarı fanide bir seyahatin rüyasıdır... Hemen ebediyet hiçlikte bulutlanacak ve yokluk çökecektir...) diye haykırmaktadırlar.

BU MU HAYATIN FELSEFESİ?

Bu ruh yorgun ve donuk, bulanık bir zamanın kendini küçümsiyen, vazifelerini unutan, cesareti kırılmış hayat serabına düşen noksan bir kültürün tezahürleri değil midir? Schiller'in estetik terbiye hakkında yazdığı bir kitapta: İmanın verdiği tasavvurlar ve gelişmeler, hareket sahasındaki eserler insan için faydalı olandır der. Sevgi

ve istigrak hisseden ruhlar, Allahı mevcudiyetlerinde görmeleri bir asalet olur. Uhuvvetin müdrikedeki anahtarı noksansız zekânın insanlıktaki idealindedir.

Humboldt şöyle der: Herhangi arzulanan bir fikri tarih boyunca müstakil bir ideal olarak kabul ettirmek istiyorsak, bu fikirler yanlış anlaşılsa bile zamanla insanları kemale götüren bir zihniyeti ispata kâfi ise onu ideal olarak benimseyebiliriz. Meselâ: Köleliğin kaldırılması, hukukî cephede ıslahat, dinler arasında sevgi telkini, hastalara insani tedavi çareleri ilh... gibi. Cemiyet hayatındaki nizamların iyi olarak alınması fertlerin yekdiğerine olan rabıtalarda ideoloji bakımından sos yeteyi insanlık vasıflarında tabiî yoluna sevketmiş olur. Bu vadide ihtiyar edilen vazifeler, sevgi nüvesi içinde insanlığı arttırmıya yarayacağı gibi istikbali de şulelendireceği gayet tabiîdir. Bu şekil ahlâkî dehanın hazinesi, adalette iyiliğin kötüye karşı mevkiini tebarüz ettirmekle kalmayıp, kötüyü de tasfiye etmeye hâdim olur.

İdealin gözettiği nokta iyinin hakkın, adaletin, kardeşliğin ve nihayet saadetin vecibelerini görmektir. Bu görüş vazife telâkkisini, ruhu zorlamadan güzelliğin cazibesi içinde yumuşak, mülâyim bir şekilde olmasındadır.

Hayat sahnesinde bu nasıl görünür? Alçalan yükselen taraflardan tutulur, tabiatte yeni bir ruh doğar, o ruh yeni bir fikre inkilâp ederek olgunlaşır ve tanrılaşır. İşte burada vücut ruh içinde mazruftur.

Kendi kendinde akış halinde olan güzelliğin ahengi, bilgi vadisinde değerlenir. Bu gidişin ölçüsü rahatlık duygusundaki ilmin istatik kıymetindedir. Tezahürleri ise Fransızların dediği gibi Le beau jeste'deki şekildir. Bunun tohumu ise sadece tebessümdür.

Hayat dâvasındaki idealistin lâzımı gayri müfariki belki de görünüşte ıztıraptır. O muhitinde daima darlık, müşkülât içinde ve ekonomik yaşamak mecburiyetindedir. Onun yüksek vasıfları bunu istilzam eder. Her hareketinin fazilet terazisindeki ölçüsü, menfaate tekabül etmez. Açık alınlı, rahat uyku uyuyan, faydalı bir unsur olarak kalmak mecburiyetindedir. Onun hüviyetindeki olan şekil aydınlatıcıdır. Alışkın olmayan gözleri küsuflandırır. İcabında

fazileti, kanunun ağırlığı içinde nefsini zorlamaktansa onun fevkine çıkan uslu cesur bir muhakemenin terbiyevî hüviyeti içinde inkişaf etmeyi tercih eder. Çünkü hürriyetsiz bir tekâmül olamıyacağına göre, tefekkürsüz bir hürriyet de tasavvur edilemez.

Hisler ve hükümler iradenin yaratıcılığında mücadele ruhunun enerjisini yapıcılıkta kullanmayı prensip edinmesini muciptir. Yıkılan ve yıkan bir yaratıcılığa taraftar olmamak gerektir. Yaratıcılığın hudut çevresi boşlukları işba ederken vücuda getirdiği eser saygıya değer bir şekil almalıdır. Evolüsyonun istatük ruhu hükümlerin kırıcılığını ortadan kaldırmak için zaman mefhumuna dayanır. Müstait olmayan bir olgunluğu işliyebilmek ve olması icap edeni oldurabilmek zaman ve sabrı tahammüle vabestedir. Burada iman kuvvetinin yanında şefkat bir ümit olmamalı bilâkis ümit yanında şefkati bahşetmelidir. İman bize körü körüne kabul ettirilecek bir duygu değildir. İdeolojik zihniyetin bu bir esası, bir nüvesi ve bir temelidir. Fakat yardımcısız olamaz ona kudreti zihniyeyi refakat ettirmekle doğru bir istikamet vermiş oluruz. Hakikî idealistin hayat alanındaki varlığının oluşu ispekülâtif neticelerle meczedilerek faydabahş olmasındadır.

Bir idealist her vakit alturisttir. Hareketlerinde ihtiyatı elden bırakmaz. Sevgi onun yegâne sermayesi müsamahası da fazilet örtüsüdür. Tabiat onun ilham membaıdır. O rengi, mânayı, san'atı oradan alır. Düşünen bir aklın materyali oradan gelir. Tabiat, nefsini dinlemek ve dinlendirmek için en kuvvetli bir arkadaştır. Onun namus telâkkisi vazifede müdemiçtir. Vazifede adildir. Kimseyi incitmez, kırmaz. Hiç bir mevkide onun gözü yoktur. Hoşa gitmek için dalkavukluk yapmaz. Arkadaşlariyle alâkadardır. Hatırşinastır. Onu ideal uğrunda yolundan çevirmek ve cezbetmek imkânsızdır. Ne servetle ne de huzuzatla bükmek kabil değildir. Hiçbir şey onu fazilet yolundan geri çeviremez. Onun dostluğu bütün kıymetlerin fevkindedir. Yaşayışı lüksten uzak ve ekseriya mahrumiyet içindedir. O daima müfterilerin serzenişlerine, iftiralarına hedeftir, fakat onu hiçbir kuvvet yolundan çeviremez. Hülâsa o sadece bir insandır ve insan-

lık için yaşar. Terbiyeli bir insanın vasıfları her hareketinde vazıh bir şekilde görünür.

Hakikat yolunda her gün bir adım daha atarken muhitine faydalı, faal bir uzuv olmak gayesindedir. İyi bir şey yapabilmek, iyilik yolunda yürüyerek faydalı olmak emelindedir.

Ölümün bile ulaşamadığı, gücünün yetemediği tek şey iyiliktir. Ölüm iyiliği yenemiyor, onu aydınlatıyor ve insanlar ancak bu aydınlığın altında ölüyor veya yeniden diriliyor. Tarihin en güzel misalini Sokrat bize göstermedi mi?

Onun yalın ayak, yırtık pejmürde elbiselerine esir gibi bağlanan idealistlere: Ruhlarda olmayan şeylerin güzelliğini fısıldıyor.... Zaman bu büyük ruhlu başa ulaşmak için asırlarca bekledi. Nihayet bu kahramanı kalbinde yaşatarak onun izinde yürüyecek... Geçen ve gelecek olan nesiller onun ışığiyle parlıyacak... **Necdet Ekrem Olcay**

ERZURUM HAREKETİ ARZI MÜNASEBETİYLE

Erzurumda geçenlerde vukua gelen hareketi arz münasebetiyle İsviçre Mason teşkilâtından Türkiye yüksek teşkilâtına derin teessürler ifade eden bir telgraf gelmiştir. Bu telgrafa Türk Mason Derneği reisi Dr. Prof. Mim Kemal Öke tarafından verilen cevapta gösterilen samimî alâka ve sempatiye teşekkür olunmuştur.

BİR DÜZELTME

Geçen nüshamızda, bir Amerikan Mason mecmuasının, Masonluğun Komünizmi takbih eden noktai nazarını ifade eden bir fıkrasını nakletmiştik. Bu fıkranın dördüncü paragrafı (üst ve alt kısımlarının mütalâasından da kolaylıkla anlaşılacağı veçhile) hatalı nakledilmiş, menfi olmak lâzımgelen fiiller müsbet ifade olunmuştur. Maalitizar tashih ederiz.

GÜZEL SÖZLER

En büyük faziletler, en küçük ihtiraslar elinde kirlenirler.

İlim ve sanat bütün dünyaya aittir. Onların önünde milliyet maniaları kaybolur — *Goethe*

Hakikî ilim her şeyden önce, şüphe etmeyi, ve cahil olmamayı öğretir. — *Unamuno*

İlmi Çinde dahi olsa arayınız
— *Muhammed*

Beşikten mezara kadar ilim.
— *Ali*

İlim tecrübelerin sistemli tasnifidir — *G. H. Leves*

LE MAÇON DANS LA VIE PROFANE

★ G. Fotiadès ★

La seconde guerre mondiale a passé, il y a plus de six ans, après avoir ensanglanté le monde, accumulé des victimes sur des victimes, des morts sur des morts, après avoir apporté des bouleversements profonds dans la vie des peuples et des individus, après avoir provoqué un terrible déchainement des passions et amené, dans tous les domaines de l'activité humaine, des perturbations uniques dans les annales de l'Histoire.

L'Univers entier se débat dans le désarroi le plus complet désarroi économique, financier, politique et social.

Mais de toutes les crises que le monde confronte actuellement, celle qui nous effraie et nous écœure le plus, c'est la CRISE MORALE, qui bat actuellement son plein, c'est cette dépravation de m o e u r s qui s'est emparée de toutes les classes de la Société, c'est ce réalisme hideux qui règne partout en maître souverain.

Jetons un regard autour de nous. Que voyons-nous? Le Mensonge, l'Hypocrisie, la Ruse pénétrer partout et supplanter la Vérité, la Franchise, la Droiture, en un mot les principes essentiels de la Justice et de la Morale.

Nous voyons le Trafic de la Chair et des Stupéfiants, la Criminalité atteindre des proportions terrifiantes dans tous les pays.

Or, s'il est vrai que ces temps d'insuffisance de salaires ont de beaucoup contribué à augmenter le mal, il faut, quand même reconnaître que ce ne sont pas là les causes uniques de l'extension de ce fléaux.

Chez les uns, c'est le mauvais exemple, c'est la dépravation morale sous toutes ses formes et sous toutes ses couleurs.

Chez les autres, c'est l'amour du confort, c'est la manie de jouir.

Descendons ensuite au fond de nous mêmes. Que constatons-nous?

N'est-il pas vrai de dire que nous constatons un engourdissement de plus en plus accentué de nos facultés?

Que nous vivons tous, un petit peu, au jour le jour, sans trop nous soucier du lendemain?

Que notre conscience devient de jour en jour plus élastique, et que nous ne ressentons plus, comme autrefois, la force nécessaire pour résister à tout ce que la Morale répudie au fond?

Que bien souvent l'horizon de nos vues se limite au tableau de nos propres intérêts et que

les exemples d'hommes modèles dans leur vie privée et dans leurs transactions se font de plus en plus rares?

Et que dire, encore de notre défaut de sensibilité?

N'est-ce pas là un tableau vraiment désolant? Et n'est-il pas vrai de dire que si nous voulons attentivement examiner les causes profondes de cette situation, nous trouverons partout l'EGOISME, comme aussi le désir de dominer et de paraître, sans considération des moyens employés?

Le désordre moral existe donc. Le nier, ce serait fermer volontairement les yeux devant une vérité éclatante.

Certains pensent, peut-être, que depuis les deux guerres mondiales, il n'y a presque rien eu de changé et que la Société n'a fait qu'EVOLUER.

Or, si par le mot EVOLUER, ils entendent la formation de nouveaux courants d'opinion, la naissance de nouvelles idées qui se déssinent un petit peu partout et de nouveaux besoins qui se font sentir, nous sommes tout à fait d'accord avec eux.

D'ailleurs le monde ne fait qu'évoluer constamment.

Il s'agirait, toutefois, de mettre en harmonie ces nouveaux courants d'opinion avec les règles essentielles de la MORALE, règles sans lesquelles il ne peut y avoir de véritable bonheur.

Pour dissiper tout malentendu, faisons la discrimation de ce que nous entendons par MORALE qu'il ne faudrait certainement pas confondre avec la MORALITE.

Si la MORALE, en tant que Science qui enseigne à l'homme les principes suivant lesquels il doit faire le Bien et fuir le Mal et qui le pousse sans cesse à se perfectionner individuellement et à contribuer au Bien - être social, est invariable, il n'en est pas de même de la MORALITE qui est une conception particulière et relative de la Morale. MORALITE veut dire "MOEURS". La Moralité consiste à faire ce qu'on croit bien, alors même qu'on fait mal.

Or, la MORALITE a fléchi d'un bout à l'autre, et tous les savants, tous les penseurs, tous les moralistes sont unanimes à pousser le cri d'alarme et de chercher à mettre en garde la Société moderne contre cette régression qui risque d'amener la misère intellectuelle et morale.

C'est à nous Maçons qu'incombe en grande partie la noble tâche d'affronter cette crise qui menace de saper de fond en comble l'édifice social.

Il est vrai que nous ne sommes pas des surhommes et nous n'avons pas la prétention de pouvoir, par nos seuls efforts, résoudre tous ces problèmes saillants. Non! Mais, ce qui est certain, c'est que si nous voulons vraiment rester fidèles

au serment que nous avons prêté le jour de notre initiation, si nous voulons nous montrer dignes de nos prédécesseurs, nous ne devons pas nous révéler inférieurs à la tâche à accomplir au milieu de ce désarroi général qui amène la désorganisation des consciences, l'énervement des coeurs, l'avilissement des caractères.

Au moment où des courants diamétralement opposés se disputent l'hégémonie du monde et risquent de provoquer de nouveaux conflits dont les conséquences seraient incalculables, au moment où l'Univers entier se débat dans l'incohérence, c'est à nous, plus qu'à toute autre Institution, de le guider dans la voie du Salut.

La lutte à entreprendre est rude et, bien souvent, ingrate. Elle comporte nécessairement des efforts inlassables. Elle exige, parfois, des sacrifices très lourds. Elle nous réserverait, peut-être, de tristes désillusions. Mais, nous n'en devons pas moins apporter loyalement, sincèrement, notre pierre à l''édifice à construire...

Il suffit que nous nous y prenions avec bonne foi et intelligence, et, surtout, avec abnégation et dévouement...

Cet effort s'impose plus que jamais en ce moment où nos adversaires, exploitant toutes les misères, toutes les souffrances, et surtout toutes les faiblesses humaines, cherchent à nous discréditer aux yeux du monde profane..

Eh bien! Ce monde profane qui, aujourd'hui, se débat dans la Confusion et dans l'incertitude, tâchons, sinon de le gagner en entier, au moins de le réconforter.

Reconnaissons, une fois pour toutes, que les belles paroles seules ne suffisent pas et qu'il faut passer à l'action.

S o y o n s convaincus que l'oeuvre que nous réalisons dans nos Loges, quelque admirable qu'elle soit, resterait inopérante si chaque Maçon n'agissait pas individuellement pour transfuser dans le milieu profane, auquel il est appélé à collaborer, notre Idéal maçonique, c'est à-dire, l'Idéal de Justice, de Liberté et de Vérité, et s'il n'était pas à même d'exercer une action morale salutaire dans tous les domaines et dans toutes les branches de l'activité sociale.

Multiples sont d'ailleurs les points de contact entre la Franc-Maçonnerie et le monde profane, et les domaines dans lesquels l'activité de chacun de nous pourrait se donner libre cours sont des plus variés.

Animés donc de l'esprit maçonnique que nous avons acquis dans nos Loges et qui doit s'étendre par une fermeté de principes inébranlables, par une tournure de pensées absolument objective, par un attachement sans bornes à tout ce qui est

juste et vrai, le front haut, descendons dans l'arène sociale, car c'est là qu'un champ d'action très vaste s'ouvre à nous...

Il est vrai que la Maçonnerie aussi fut surprise par la période d'après guerre, à laquelle elle était insufisamment et incomplètement préparée et que, bien souvent, elle s'est laissée entrainer par des courants contradictoires. Mais, il n'en est pas moins certain qu'elle reste, quand même, la plus merveilleuse, la plus admirable des institutions et la mieux organisée pour accomplir une oeuvre de Salubrité Morale.

Comment y parviendra-t-elle?

C O N C L U S I O N S .

Considérant que, en présence du désordre politique, économique, social et moral actuel, la Maçonnerie doit réagir par une action utile et rationnelle, nous estimons que, en dehors de l'action collective de notre Ordre, le Maçon, pris individuellement doit s'appliquer à réaliser une Oeuvre de Salubrité Morale au sein des divers groupements, organisations, institutions ou ligues, au milieu desquels il est appelé à collaborer ou à participer.

A cet effet:

1) *Dans le Domaine Familial:* Comme père de f a m i l l e, il est tenu d'éclairer maçonniquement les siens. La lumière qu'il a reçue en Loge lui appartient et il est libre d'en dispenser sans nullement enfreindre la Loi du Silence.

Il doit travailler constamment au perfectionnement moral de ses enfants. Il se peut que la femme d'un Maçon ne partage pas toujours sa manière de voir. Ce ne doit pas être un motif de désaccord sentimental, pourvu qu'un esprit de comprèhension réciproque fasse discerner le fond de la pensée honnête de chacun.

2) *Domaine politique et social:* Tout en ne faisant pas de politique militante en Loge, le Maçon, en tant que Citoyen, a le devoir impérieux de s'intéresser à la vie intérieure de son pays et d'être toujours lui - même, un exemple de Probité et de Loyauté.

3) *Domaine intellectuel:* Par l'organe de l'instituteur, du maître et du professeur, diffusion dans la jeunesse de l'Idéal Maçonnique.

Pour que l'enseignement puisse atteindre ce but, il devra pouvoir porter avant tout sur l'Education Morale, c'est-à-dire sur la formation du caractère, par l'éveil de la faculté de raisonnement et par le développement de l'esprit de Vertu, de Justice et de Solidarité.

Le Maçon doit étendre son action dans le domaine post - scolaire aussi, afin de détourner la jeunesse, - le Citoyen de demain - de toute tendance de dépravation et de débauche.

4) *Domaine Philosophique:*

le Maçon doit mener une action efficace et permanente de moralité des moeurs profanes, en combattant l'ignorance, source de toutes les misères humaines et en luttant, par tous les moyens dont il dispose contre les fléaux sociaux qui mènent à la déchéance de l'homme et à la diminution du bien-être social et économique, tels que l'Alcoolisme, le Trafic de la Chair, les Stupéfiants, etc.. etc..

5) *Domaine Professionnel:* Dans ce vaste domaine le Maçon doit être un exemple de dignité et de correction, de bonté mais en même temps de fermeté et de droiture.

Dans n'importe quel groupement ou il est appelé à travailler, le Maçon doit forcer l'estime et l'admiration de ses collègues, de ses supérieurs ou de ses subalternes par sa tournure de pensée objective et par sa manière de raisonner.

G. Fotiadès

AU FRÈRE QUI S'EN VA

Volontiers on fait cas d'une terre étrangère.
Volontiers gens boiteux haïssent le logis.
La Fontaine

Ami, ne quitte pas, pour un autre horizon
Le seuil riant et frais de ta blanche maison
Et ce calme jardin d'enfance où les abeilles
Suspendent leur murmure aux fleurs de tes corbeilles!
Reste au foyer où rêve en frissonnant l'aïeul,
De crainte qu'au retour tu ne t'y trouves seul!
Car, sur les vieux parents inquiets que l'on quitte,
O mon ami, mon pauvre ami, les jours vont vite;
Et quand ils ne sont plus, les vieux parents aimés,
Quand, résignés, leurs doux yeux las se sont fermés,
Et que, seuls pour toujours, ils dorment côte à côte,
Sous le tertre d'agile où déjà l'herbe est haute,
L'on songe, en tisonnant les cendres de son coeur,
Qu'on les aima trop peu, qu'on troubla leur bonheur;
Et, triste, on donnerait le reste de sa vie,
Pour retrouver l'ivresse, hélas! si vite ravie,
D'appuyer sur leur front ses lèvres doucement,
Ou pour pleurer sur leurs genoux, rien qu'un moment...

A. Hardy

Reflexion sur le Grand Architecte de l'Univers

★ Germati ★

La Franc-Maçonnerie est complètement consciente de la toute puissance du Grand Architecte de l'Univers. Là où nous allons, nous rencontrons l'infini. Si nous examinons notre monde qui nous paraît infiniment grand, nous apercevons qu'il n'est qu'un grain de poussière par rapport à notre soleil. Notre soleil, par contre, n'est lui-même qu'un grain de poussière en comparaison avec d'autres astres. Ces astres, à leur tour, sont des particules d'autres astres et ainsi de suite. Plus nous suivons cette voie, plus grand devient l'infini. On se demande: y a-t-il une limite à sa grandeur? Non, il n'y a pas de limite.

Nous pouvons suivre le chemin en sens opposé et pénétrer dans le monde des microbes, molécules, atomes etc., qui sont des millionièmes parties d'un millimètre; mais ces particules sont partageables et se composent de parties plus petites encore. Ici aussi, la limite où se trouve-t-elle? De nouveau nous percevons l'infini. Avec les moyens scientifiques que nous détenons actuellement, nous ne pouvons pas avancer jusqu'à la fin de l'infini. Ni nos télescopes, ni nos microscopes électriques ne peuvent dévoiler le dernier secret du Grand Architecte de l'Univers. Plus on réfléchit, moins on comprend comment tout ceci s'est formé.

Seule une faible comparaison peut mettre en évidence pourquoi nous ne pouvons rien concevoir et rien expliquer.

Supposons que sur un poil de nos sourcils vit un monde de microbes, toute une pléïade de microbes. Des milliards de ces microbes adhèrent à ce poil, y prospèrent et ont ainsi leur propre monde. Admettons encore que ces microbes ont la faculté de penser, ils seraient convaincus de l'infinité de leur univers, car certainement ils auraient leurs jours, leurs nuits, leurs soleils, leurs astres etc. Si l'on pouvait dire à cette colonie de microbes: "Savez-vous où vous vivez?, sur le poil d'un homme", le comprendraient-ils? Si on leur demandait encore: "connaissez-vous l'épaisseur d'un poil humain, quelles sont les dimensions des sourcils, quelle est la grandeur de la face humaine, quelle est la taille de l'homme qui porte le tout?', ces pauvres microbes sur le poil d'un sourcil pourraient-ils répondre à cette question? Non, ils ne le pourraient pas. Ils n'ont pas la faculté de concevoir l'infini, encore moins

de le mesurer.

Comme cette colonie de microbes, qui ne peut concevoir l'homme qui la porte, *nous, êtres humains* restons sans compréhension devant l'immensité de l'Univers, car nos sens ne sont pas assez développés pour nous en donner la mesure.

Une chose est pourtant certaine: tout ce qui existe ne s'est pas fait par hasard. Derrière et au dessus de ces choses il y a une force suprème et intelligente qui les a créés et réglées, une puissance que nous, les Francs-Maçons, appellons le Grand Architecte de l'Univers. J'ai la conviction que cette dénomination est *la plus juste.*

Il n'y a pas de hasard dans l'Univers. Tout est basé sur des lois, calculs et règlements. Chaque grain, chaque système solaire doit suivre le cours qui lui a été préscrit, une déviation est impossible. Nous, les Francs-Maçons devons prendre ces lois de la nature comme exemple. Nous devons garder un caractère ferme et ne pas dévier du droit chemin. Nous ne devons être tantôt bons, tantôt mauvais, tantôt faire du bien, tantôt faire du mal, tantôt être secourables, tantôt non. Nous nous sommes rendus compte que nos devoirs d'assistance envers nos semblables et nos Frères, fut-elle matérielle ou morale, sont aussi infinis.

Germati

GEORGES VI

Georges VI. Roi d'Angleterre et des Dominions appartient désormais à l'histoire.

Dans la nuit du mardi au mercredi 6 février l'Ange de la Mort a passé devant sa demeure et, inexorable dans ses décisions, l'a emporté vers l'Orient Eternel.

Georges VI fut un bon Roi dans toute l'acception du mot, mais il fut avant tout un bon mari, un bon père de famille et, surtout un bon et véritable Maçon doué de toutes les vertus maçonniques.

Le Destin fut cruel à son égard, car depuis plusieurs siècles pour la première fois la Grande Bretagne se trouva sous la menace d'une invasion de hordes ennemies. Les villes du Royaume - Uni subirent l'outrage de bombes traitresses et dévastatrices, les maisons f u r e n t détruites, les c h a m p s ravagés, et les citoyens soumis aux pires souffrances et privations. Mais Georges VI ne se laissa pas décourager. Uni à son Gouvernement, il tint tête au fléau partageant avec son peuple l'infortune, lui apportant aide et consolation, et stimulant, par l'exemple, son courage, jusqu'à

la victoire finale,

Les Maçons Turcs présentent leurs plus sincères condoléances à la famille de l'Illustre Défunt ainsi qu'au peuple britannique, auquel ils souhaitent une nouvelle ère de prospérité sous le règne de leur jeune Souveraine, Sa Gracieuse Majesté la Reine Elisabeth II.

H. Norad

Extraits du Compte rendu du Convent de 1905

"... C'est en nous aimant les uns les autres, en sachant reconnaître nos qualités réciproques et faire crédit à nos défauts, que nous imposerons silence à nos détracteurs. C'est en agissant ainsi que nous jetterons les bases solides d'une Humanité meilleure, où le bien-être sera une réalité tangible, et, après avoir été pendant de longs siècles l'apanage de quelque-uns. constituera le patrimoine de tous."

La justice a contre elle deux ennemis redoutables: l'ignorance et la lâcheté.

*
* *

ECHOS

Une nouvelle Loge travaillant en langue française vient d'être formée à İzmir.

Les Frères disséminés dans toutes les parties du pays travaillent avec une fermeté que rien ne peut vaincre, avec un courage que rien n'arrête, à développer l'esprit laïque, les idées de liberté et de solidarité, dans des régions où la lutte est souvent ardue, hardie même.

Encourager la formation de nouvelles Loges en province, susciter la création de nouvelles unités, est une besogne utile, nécessaire pour la Franc - Maçonnerie et pour la cause de la démocratie, car, partout où un Atelier se crée sur notre sol de Turquie, c'est un foyer d'émancipation intellectuelle. morale et matérielle qui rayonne, qui ranime les esprits et les prépare à la lutte contre l'intolérance et l'asservissement des consciences.

Après la grande victoire remportée par la République dans tout le pays, les efforts de la Maçonnerie, ses idées, ses principes, l'action incessante de ses membres porteront sûrement leurs fruits dans l'esprit public. Ce sera là la récompense de notre peine, et nous savons que, plus la societé civile avance dans nos idées de concorde et de fraternité, plus elle rend hommage aux principes et aux idées que la Maçonnerie défend depuis des siècles, que nous avons défendus, comme ceux qui nous ont devancés l'ont fait avant nous.

Travaillons avec energie, avec la volonté de rester fermement dévoués à la cause de l'émancipation humaine qui est la raison d'être de notre ordre.

Z.

La Philosophie des Grands Initiés

II

Qu'est-ce que la Franc-Maçonnerie

★ par H. Norad ★

Je passerai outre sur les différentes définitions qu'on s'est plus à lui donner, ainsi que sur le rôle parfois bien fantaisiste qu'on lui a attribué. En effet, la Franc-Maçonnerie n'est ni le flambeau de la civilisation, ni l'avant garde du progrès, ni une institution démocratique ayant pour mission de défendre les peuples, ni une Société de bienfaisance ayant pour tâche de faire réussir toute oeuvre humanitaire. Non, aucun de ces titres pompeux ne lui convient.

D'après ce que mes maîtres m'ont enseigné et que moi-même j'ai trouvé juste, la Franc-Maçonnerie est tout autre chose. Je tâcherai de l'expliquer comme je la conçois moi-même.

C'est la réunion de quelques personnes qui comprendront et respecteront effectivement la liberté. Les intérêts pourront être en conflit, les erreurs auront leurs cours, mais ces gens auront le bon sens de laisser à chacun une indépendance absolue et respectée, dans tout ce qui tient au domaine de la pensée intérieure, circonscrivant les restrictions, ainsi que l'exigence de la discipline, uniquement aux affaires communes; ces personnes, de quelque religion, de quelque nationalité de quelque classe ou rang qu'elles soient, s'appelleront "Frères". Au dehors chacun suivra indépendamment sa religion et sa politique suivant sa conscience et ses conviction. Au dedans une pensé commune dominera tout le reste: celle de la fraternité, de l'égalité, de la solidarité et de l'assistance mutuelle. Ces individus ainsi recrutés formeront de petits groupes sur tous les points de la terre, et leur chaîne d'union passera à travers les inconséquences de l'humanité en les sapant à leur insu.

Ces individus pénétrés de l'idée que *la constance dans le travail* est la seule force vraiment immuable, pouvant défier les siècles, chercheront sans défaillance aucune et une persévérence résistant à toute é-

preuve, *la Vérité;* et toujours et seulement *la Vérité* et quand ils auront crû l'avoir trouvée, ils chercheront e n c o r e; et alors ces individus deviendront en réalité les pionniers de tous progrès, et leur groupement qui n'appartiendra à aucune religion, à aucun parti, à aucune école doctrinaire, à aucune institution philosophique; qui ne sera imbu d'aucune idée de sectarisme et de dogmatisme resistera à travers les siècles toujours plus puissant; tandis que tous les autres groupements seront destinés à périr un jour et à être fatalement enfouis dans le caveau de l'oubli. Un regard rapide jetté sur l'histoire depuis les temps les plus anciens jusqu'à nos jours vous donnera la preuve de ce que j'avance.

Ces individus, dis-je, aspireront à remédier à la confusion des langues qui dispersa jadis les constructeurs de la Tour de Babel. Ils auront pour idéal l'édification d'un Temple unique où viendraient fraterniser les sages de toutes le nations. Ce ne sera pas une *Tour d'Orgueil* destinée à braver le Ciel, mais un sanctuaire construit par le Grand Architecte de l'Univers pour y loger ses douze apôtres: *Liberté, Egalité, Fraternité; Force, Sagesse, Union; Foi, Charité, Espérance; Vérité, Justice, Travail.*

Et dans ce Temple ils prêcheront l'Amour et l'Harmonie qui formaient le fond de l'âme de Platon. Ils entendront par Amour celui de la Beauté Eternelle, et par Harmonie celle qui embrasse l'Univers entier, c'est-à-dire, l'Harmonie indispensable dans les éléments, sans laquelle le système de gravitation planétaire serait disloqué, et celle qui doit régner entre les êtres qui peuplent la terre.

Ces individus, sauront préconiser le sage positivisme qui, en toute chose, part de ce que l'on peut constater, et se tiendront à l'écart de la ténèbreuse forêt des chimères où le penseur est contraint de combattre les monstres de sa propre imagination. Ils s'appliqueront à déchiffrer les symboles infiniment multiples qui les entourent et ne seront point des disciples aveugles et serviles des dogmes. Ils pratiqueront l'enseignement par le silence, non par les mots qui peuvent mentir, mais par les actes destinés à faire penser.

Enfin ils apprendront à se vaincre eux mêmes afin de ne pas être dupes de leurs pas-

sions et, ayant comme suprême et constante préoccupation de ne point tromper, ils parviendront à acquérir la modestie silencieuse du sage qui ne s'érige jamais en Pontife.

Voilà, exposé succintement, ce que j'entends par la Franc - Maçonnerie. Cela posé, et avant d'aller p l u s l o i n, je dois à mon grand regret constater que cette oeuvre superbe empreinte d'une si belle et si noble simplicité, que je viens de décrire ci-haut, a été à son tour, profanée dans sa pureté par les mauvais instincts de l'homme, insuffisamment maître de lui, emporté par un élan irréfléchi et mal dompté.

Cela à donné lieu a des divergences d'opinions, des dissentiments, à des séparations, à des rites différents, à des querelles sur l'existence ou la non-existence du grand Architecte de l'Univers. Plus tard des sentiments de nationalisme et même de Chauvinisme ont tâché de violer cet enclos éminemment universel dont l'idéal est d'arriver un jour à voir par dessus les frontières, l'humanité entière unie dans une seule et indissoluble accolade fraternelle

Je n'ai pas l'intention de faire l'historique de ces dissentions. Bien au contraire, je préfère passer sur cette plaie. Fermons un instant les yeux pour ne pas voir ces erreurs et poursuivons notre chemin vers le flambeau qui éclaire notre idéal; car j'ai peut-être un peu exagéré, et je suis quand même persuadé que, chez nous, le Bien l'emporte de beaucoup sur le Mal, et finit toujours par l'étouffer. Les opinions divergentes, les convictions contraires, peuvent croiser l'épé, mais la Vérité apparaît toujours au bon moment pour ramener la Paix et la Concorde.

H. Norad

La véritable ambition consiste à se rendre supérieur en mérite bien plus qu'en dignité.

Il est plus honteux de se défier de ses amis que d'en être trompé.

La Rochefoucauld

Ce qui n'est pas utile à la ruche, n'est point utile à l'abeille.

Marc-Aurèle

— Savez-vous ce qu'on fait dans une Loge?

— On fabrique des esprits.

La vie est faité non pour être **vécue** mais pour être **vaincue.**

René Bazin

G-E monogramını taşıyan
bir ampulü
tercih etmekle,
gerek parlaklık
gerekse
dayanma bakımından
dünya ampul sanayiinin
en mükemmel örneğini
satın almış
olursunuz!
faal

